

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA PEDAGOGIKY A PSYCHOLOGIE**

**TVOŘIVÉ VYUŽITÍ TEXTILU V ČINNOSTECH DĚTÍ V
MŠ
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

Autor práce: Jana Váchová

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bohuslava Kimrová

České Budějovice

© 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „Tvořivé využití textilu v činnostech dětí v MŠ“ jsem zpracovala samostatně s použitím odborných pramenů, které uvádím v seznamu literatury.

V Českých Budějovicích dne 31. března 2009

.....
Jana Váchová

Poděkování

Děkuji tímto vedoucí své bakalářské práce Mgr. Bohuslavě Kimrové za vedení a dohled nad zpracováním této práce, za cenné rady a připomínky, které mi v průběhu zpracování poskytovala.

Tvořivé využití textilu v činnostech dětí v MŠ

Creatively Utilization of Nature Material in Work with Children at Nursery

Anotace:

Hlavním cílem bakalářské práce bylo najít co nejvíce možností, metod nápadů a postupů, jak dětem předškolního věku přiblížit textil tak, aby začaly vnímat jeho důležitost a variabilitu v životě člověka. Seznamovaly se s různými technikami jeho využití v tvořivých činnostech a hrách. K těmto činnostem budeme používat především textil v podobě příze, metráže, látkových hraček nebo v podobě oblečení, které je naší každodenní součástí. Toto seznámení bude probíhat formou tvořivosti ve výtvarných, pohybových a herních aktivitách.

V teoretické části se zaměřím na objasnění pojmu textil, na jeho výrobu a vývoj, barvení a rozdělení textilních vláken. Na objasnění pojmu „tvořivost,“ na podporu tvořivého myšlení u dětí předškolního věku a na to, co znamená textilie v životě člověka.

V praktické části se zaměřím na vysvětlení výroby tradičního textilu ze lnu, využitím pohádkového příběhu „Jak krtek ke kalhotkám přišel“ a na tvořivé využití textilií v různých činnostech a aktivitách dětí. Všechny popsané činnosti obsažené v mé práci jsou vyzkoušené s dětmi předškolního věku a budou opatřeny podrobným postupem a návodem. Věřím, že tato práce bude přínosná nejen pro mě, ale i pro učitelky jiných mateřských škol a pro všechny, kteří se zajímají o tvořivou textilní tvorbu.

Annotation:

The aim of my thesis was to find so many ways and methods as possible to bring nearer the textiles to pre-school children so that they will perceive its importance and variability for the human life. They got to know various techniques of its usage in creative activities and games. For these activities we will use the textile as an yarn, satin yardage, textile toys or clothes necessary for our everyday life. The children will get to know the textiles in a couple of various creative, active and game activities.

The theoretical part will explain what the textile is, how it is developed and produced, what coloration is and how textile fibres are divided. Next point is what the „creativity“ actually is, what the importance of the textile for the human life is and how to strengthen creative thinking of pre-school children.

The practical part will explain the traditional production of tow on the basis of the fairy-tale „How the mole got the tights“. Further the textiles will be used in various creative activities of children. All the described activities are tested by the pre-school children and all instructions and methods will be attached. I believe that from that work will not benefit only me but many teachers from various kindergarten who are interested in creative textile activities as well.

Obsah

1	ÚVOD	8
2	TEORETICKÁ ČÁST	9
2.1	DÍTĚ V OBDOBÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	9
2.2	VÝVOJ A VÝROBA TEXTILNÍCH VLÁKEN ODĚVNÍCH MATERIÁLŮ	10
2.2.1	Vývoj výroby textilií.....	10
2.2.2	Nejstarší textilní vlákno - len	14
2.2.3	Barvení přírodními barvivy.....	15
2.3	TEXTILIE V ŽIVOTĚ.....	17
2.3.1	Význam textilií v životě dětí.....	17
2.3.2	Textilie v životě člověka.....	18
2.3.3	Textil a naše smysly.....	18
2.4	TVOŘIVOST	22
2.4.1	Proč je tvořivost tak důležitá?.....	22
2.4.2	Zásady pro podporu tvořivého myšlení.....	23
3	PRAKTICKÁ ČÁST	25
3.1	POPIS VÝZKUMNÉ STUDIE.....	25
3.2	„ZA TEXTILEM DO POHÁDKY ANEB JAK KRTEK KE KALHOTKÁM PŘIŠEL“	26
3.2.1	Charakteristika tématického celku.....	26
3.2.2	Časový rozsah	26
3.2.3	Záměry a cíle.....	27
3.2.4	Pomůcky:.....	27
3.2.5	Organizace tématického celku	28
3.2.6	Metody výzkumné studie.....	29
3.2.7	Charakteristika skupiny.....	29
3.3	1. TÉMATICKÝ BLOK - JAK KRTEK POZNAL LEN.....	31
3.3.1	Průběh 1. tématické části: „Jak krtek poznal len“	37
3.4	2. TÉMATICKÝ BLOK - JAK SE ZE LNU STALY NITĚ	39
3.4.1	Průběh 2. tématické části: „Jak se ze lnu staly nitě.“	44
3.5	3. TÉMATICKÝ BLOK - JAK SE Z NITÍ STALO BAREVNÉ PLÁTNO.....	46
3.5.1	Průběh 3. tématické části: „Jak se z nitě stalo barevné plátno“	51
3.6	4. TÉMATICKÝ BLOK - JAK SE Z PLÁTNA STALY MODRÉ KALHOTKY S KAPSAMI ...	53
3.6.1	Průběh 4. tématické části: „Jak se z plátna staly modré kalhotky s kapsami“	59
4	ZHODNOCENÍ	61
5	ZÁVĚR	62
6	POUŽITÉ ZDROJE	63
7	PŘÍLOHY	65
7.1	PŘÍLOHY K JEDNOTLIVÝM TÉMATICKÝM BLOKŮM	65
7.2	DALŠÍ ZPŮSOBY VYUŽITÍ TEXTILU V ČINNOSTECH MŠ	69

1 Úvod

„Z krásných a záhadných věcí se dovedou radovat děti“

Hans Selye

Současná doba je poměrně hektická, rychlá, protkaná vývojem techniky, plná věčného chaosu, hluku a změn. Nejen dětem, ale i dospělým lidem dělá potíže přijímání i zpracování mnoha nových informací a prožitků. Přizpůsobení se tomuto tempu nám ve většině případů dělá potíže. A co na to naše děti? Jak ony vnímají svět kolem sebe? Co patří do jejich každodenního života? Patří tam máma, táta, sourozenci – rodina, dům, byt, jídlo, hračky, oblečení, auta, stromy, tráva, ptáci atp. Děti objevují a zkoumají svět kolem sebe a vše, co je obklopuje. Jsou zvědavé a zvědavé, ale mnohé věci berou jako samozřejmost.

To, co naše děti obklopuje již od útlého dětství a na co se velmi často zapomíná, je textil. Například textilie ve formě dětských plenek, oblečení, látkové hračky atp. S textilií se děti setkají již od prvních vteřin svého života, kdy je porodní sestřička zavine do bavlněné pleny, která je hřeje. Textil nepochybně patří do života každého člověka. Hřeje nás, zdobí, zakrývá naše tělo, uspává nás v podobě hřejivé deky, stírá nám slzy z očí. Textilní tkanina je všudypřítomná. Pokud si dokážeme uvědomit, co všechno textilie je a porozumíme jí, všimneme si, že zpřijemňuje prostředí kolem nás v podobě sněhově bílých záclon, různobarevných dekoračních látek, ubrusů, potahů, kobereců, atp.

Textilní tvorba není spojena jen s účelností, užítkovostí a dekorativností. Uplatňuje se ve velké míře i ve výtvarném umění. Pro módní návrháře a umělce je textil stejně tak důležitým materiálem, jako jsou například pro malíře plátno a pro sochaře kámen. Ve výtvarné tvorbě se setkáváme s textilními tapisériemi, obrázky a textilními kolážemi, oděvními výtvarnými kreacemi a s prostorovou textilní tvorbou. Textil je všudypřítomný a myslím si, že je třeba věnovat mu náležitou pozornost i při práci s předškolními dětmi. Proto jsem tuto práci zaměřila na tvořivé využití textilií v činnostech dětí mateřské školy. Ve své práci chci především zachytit a promítnout v jakých činnostech a jakým způsobem můžeme s textilií v mateřské škole pracovat.

2 Teoretická část

2.1 Dítě v období předškolního věku

Předškolní období je jednou z nejdůležitějších etap pro správný pohybový a psychický vývoj dítěte. Trvá přibližně od 3 do 6 let. Konec třetího roku znamená pro dítě velké změny. Dítě se loučí a opouští ranné dětství, kdy bylo pod ochranou svých rodičů a vstupuje do velkého světa poznání. Předškolní období je ohraničené vstupem dítěte do mateřské školy a odchodem do školy základní. Tuto dobu můžeme charakterizovat jako období mnoha změn, v oblasti pohybové, poznávací, psychické, sociální a smyslové. Začínají se formovat i základy osobnosti, mezi první projevy patří sebeuvědomování si své osoby a zrychlování procesu osamostatňování. Ve třech letech vstupuje většina dětí do mateřské školy. Dochází tu k tomu, že je dítě separováno od rodiny a musí zvládnout delší odloučení od své matky a zároveň vstřebat novou sociální skupinu kterou tvoří vrstevníci. V tomto věku se dítě dostává do etapy, kdy je schopné spolupracovat se svými vrstevníky ve hře, ale i v řízených činnostech. Učí se přijímat nové sociální role, řád a pravidla, které jsou základem celé skupiny. Pokud si chce hrát s kamarády musí se s nimi naučit spolupracovat, domluvit a dohodnout. Nástup do mateřské či základní školy je pro dítě velkým a důležitým vývojovým mezníkem v životě.

2.2 Vývoj a výroba textilních vláken oděvních materiálů

2.2.1 Vývoj výroby textilií

Archeologické vykopávky dokazují, že používání oděvů souvisí se samým počátkem vývoje lidské společnosti. Lidé oděv potřebovali jako ochranu proti povětrnostním vlivům, ale neméně významná byla jeho zdobící úloha. V krajích s příznivým podnebím byla tato úloha oděvu dokonce významnější. V jednotlivých etapách vývoje lidské společnosti sloužil oděv i k odlišení příslušníků vládnoucí vrstvy od ostatních vrstev obyvatelstva.

Nálezy kostěných jehel svědčí o tom, že se člověk již před mnoha tisíci lety snažil pro potřeby odívání upravovat přírodní materiály, které nacházel kolem sebe. Využíval listy, slámu, kůže zvířat apod. (Bohanesová 1988).

Z historických pramenů je známo, že již pravěký člověk znal různá rostlinná a živočišná vlákna, která ručně zpracovával, různě je proplétal, a tak tvořil první primitivní tkaniny pro svou potřebu. V Egyptě znali již 5000 let před naším letopočtem len a zpracovali z něho tkaniny (mumie faraónů jsou zabaleny ve lněných tkaninách). V Číně zpracovávali hedvábí již 3000 let před naším letopočtem. V Indii zpracovávali před mnoha tisíci lety bavlnu takovým způsobem, že to udivuje odborníky ještě dnes. Nejstarší záznam o vlně pochází z Malé Asie a odhaduje se na stáří 4000 až 6000 let.

V nejstarších dobách používal člověk k odívání surové zvířecí kůže. Tento oděv byl však velmi nepoddajný, tvrdý a brzy podléhal rozkladu. Člověk se proto naučil zpracovávat srsti a rostlinná vlákna, která splétal a spřádal, a potom z nich vyráběl jednoduché textilie. Jakmile se člověk naučil tkát a plést, staly se tkaniny a pleteniny nejpoužívanějším materiálem na nejrozmanitější oděvy. Od té doby se technika tkaní a pletní stále zdokonalovala a její vývoj dále pokračuje.

Textilní materiál se uplatňuje téměř ve všech výrobních odvětvích buď jako hlavní, nebo pomocný materiál. Největší uplatnění má v oblasti oděvnictví při výrobě prádla, šatů, obleků, plášťů, sukní, kalhot, ale také na punčochy, klobouky, oděvní doplňky, obuv, krajky a stuhy. Dále se používá při výrobě záclon, kretonů, ubrusů, lůžkovin, ručníků, bytového textilu, příkrývek při výrobě čalouněného nábytku a koberců a uplatňuje se i jako technický materiál, izolační a ochranný materiál, při obalové technice, při výrobě nepromokavých tkanin, celtovin, stanů apod. (Šebesta, Burian, Myšínský 1976).

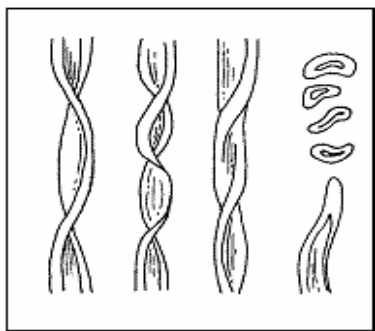
Tabulka 1: Rozdělení textilních vláken

Přírodní textilní vlákna	Rostlinná	ze semene	bavlna, kapok
		z lodyh	len, konopí, juta, ramie
		z listů	sisal, manilské konopí, novozélandský len
		z plodů	kokosová vlákna
	Živočišná	srsti	vlna ovčí a z lamy, velbloudí srst, srst kozy kašmírské, angorské
		chlupy	králíka angorského a domácího
		krátké srsti	zaječí, kočičí, bobří
		žíně	koňské žíně
		přírodní hedvábí	pravé, plané, lasturové
	Nerostná	z nerostů	azbest, skleněná vlákna
z kovů		měď, hliník	
Chemická textilní vlákna	Z přírodních polymerů	z buničiny	viskózová, měděná, acetátová
		z živočišných bílkovin	kasein (z mléka)
		z rostlinných bílkovin	ardil
	Ze syntetických polymerů	polyamidová	silon, chemlon
		polyesterová	tesil
		polyvinylchloridová	saran
		polyakrylonitrilová	orlon
		polyvinylalkoholová	sovinol
		polystyrenová	propylen
		polyethylenová	
	Nepolymerní	kovová	
		minerální	
		uhlíková	

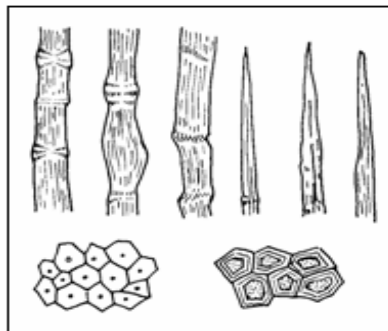
Zdroj: Bohanesová 1988

► Vlákno

Nejjednodušší základní délkovou textilií je vlákno, které je základem každé textilie. Vlákno se ve výjimečných případech používá v tom stavu, v jakém je, jinak se podle účelu dalšího použití zpracovává předením, plstěním, vpichováním, prošíváním lisováním a lepením.

Obr. 1.: Bavlna. Vlákno, příčný řez, vrchol. Zvětšení 200 ×.

Obr. 2.: Len. Vlákno, vrcholy, příčný řez. Zvětšení 200 ×.

► Příze

Podstatná část textilních vláken se používá k výrobě příze. Ta vzniká z jediného „nekonečně“ dlouhého vlákna nebo vzniká z několika krátkých vláken spojených zákruty. Průmyslová výroba příze se vyvinula z ručního předení, které bylo jednou z nejstarších rukodělných činností v dějinách lidstva.

Obr. 3.: Vlněná příze v klubkách

Obr. 4.: Barevné nitě na špulkách

►Tkanina

Tkanina je plošná textilie, která vzniká provázáním dvou vzájemně kolmo probíhajících soustav nití: osnovy a útku. Tím se odlišuje od jiných textilních výrobků, např. pletenin, krajkovin, všivaných, nebo tzv. netkaných textilií. Používá se na výrobu prádla, lůžkovin, bytového textilu a technických materiálů.

Obr. 5.: Jednobarevná tkanina na rolích

Obr. 6.: Tkanina z různobarevných přízí

►Pletenina

Pletenina je plošný textilní útvar vzniklý provázáním jedné nebo více nití. Strukturou pletenin je způsobena značná roztažnost výrobků (až 100 %), dobrá prodyšnost, nemačkovost a náchylnost ke žmolkování. Používá se na výrobu prádla, punčoch a oděvů.

Obr. 7.: Pletení se dvěma jehlami

Obr. 8.: Pletenina zhotovená z příze

Zdroj: Wikipedie: otevřená encyklopedie [online]. 2001

2.2.2 Nejstarší textilní vlákno - len

Textilie slouží člověku od narození po celý život. Přírodní materiály jsou s člověkem v harmonickém souladu a působí na něj tím nejpříznivějším způsobem. Výsadní postavení mezi rostlinnými a živočišnými přírodními vlákny zaujímá len. Archeologické výzkumy prokazují, že lněné vlákno je vůbec nejstarší textilní materiál, který provází lidstvo po celou dobu jeho vývoje od neolitu po současnost. A zdá se, že tomu tak bude i v budoucnosti. Svými příhodnými fyzikálními vlastnostmi zaujímá významnou pozici mezi oděvními textiliemi. Jak je možné, že se žádnému jinému přírodnímu ani umělému vláknu nepodařilo len překonat? Tisíce let zdokonalovaná technologie pěstování a zpracování lnu skýtá vlákno, ve kterém je uložena moudrost našich předků, vlákno, které svou podstatou vystihuje potřeby člověka. Jedinečná kombinace fyzikálních a chemických vlastností vlákna dává lněné tkanině typický "chladivý omak", odolnost proti elektrostatické elektrině, vzdušnost a savost. Zvláště v teplých klimatických podmínkách len dokonale absorbuje vlhkost a odvádí přebytečné teplo. Dokáže absorbovat vlhkost v množství až do 20 % své hmotnosti a přitom je stále ještě na omak suchý. Lněné vlákno složené z mnoha vláken elementárních během nošení a především po následném opakovaném praní vlivem postupného uvolňování mezivláknenných vazeb měkne, tkanina je stále vláčnější, příjemnější ve styku s pokožkou. Lněné textilie jsou proto vhodné všude tam, kde přicházejí do přímého kontaktu s lidským tělem.

Byly prokázány také antialergické účinky lnu. Pro mnohé lidi trpící různými alergiemi pomáhá lněné ložní i osobní prádlo řešit jejich nepříjemné obtíže. Antiseptické vlastnosti lnu zpomalují množení různých bakterií a plísní. Toho využívali již staří Egypťané, kteří spotřebovali mnoho nejjemnějšího lněného plátna pro balzamování svých zesnulých právě proto, že len díky své schopnosti potlačovat množení mikroorganismů, zaručoval dokonalejší ochranu mumií. Návrat člověka k přírodě, stále více se prosazující ekologické chápání okolního světa nachází svůj odraz v módních trendech odívání. Lněné oblekové tkaniny, šatovky a košiloviny zaujaly své místo v módních kolekcích renomovaných módních salonů i výrobců konfekce pro volný čas.

Zdroj: Bejby boom : svět dětí a maminek [online]. 2004

2.2.3 Barvení přírodními barvivy

Dříve, kdy lidé neznali chemické barvy, používali k barvení různorodé rostliny. Dobrým příkladem využití barvířských rostlin v dřívějších dobách může být například nám dobře známá borůvka, která patří do skupiny červených barviv. Zkuste si někdy na bílé tričko rozemnout několik borůvek. Fleky, které tak vzniknou, vydrží hodně dlouho a ani přípravky na odstraňování skvrn si s nimi jen tak neporadí (*Botanická zahrada Tábor* [online]. 2007).

Na rozdíl od synteticky připravených barviv mají barviva získaná z přírodních materiálů jemnější a tlumenější odstíny. Navíc při barvení listy, stonky, oddenky nebo plody rostlin lze prožít mnohá nečekaná dobrodružství (Tichý, Tichá 1998).

Barevnost textilního materiálu je vždy jedním z nejdůležitějších prvků, které ovlivňují výtvarnou úroveň a konečný vzhled kteréhokoliv výrobku. Přírodní barviva se dají využít nejen k obarvení textilie, ale také se dají použít ke kreslení a malování na papír. Z různých listů, květů a plodů se mohou vyrobit vodové i olejové barvy. K barvení se dají využít jakékoliv rostliny, protože jen málokteré rostlinné pletivo bývá bezbarvé. Některé barvířské rostliny se však řadí mezi chráněné druhy. Proto používáme jen ty rostliny, o kterých víme, že mezi ně nepatří. Nejlépe je používat na barvení čerstvý rostlinný materiál – sušené rostliny se většinou k barvení nehodí. Kořeny je nejlepší sbírat na podzim, kůru od února do června, plody v době zralosti (mohou být až přezrálé), květy a kvetoucí nať v plném květu, nať a listy z jara před květem. K barvení pomocí přírodních barviv jsou vhodné textilie z přírodních materiálů. Umělá vlákna výsledky znehodnocují, vlákno méně saje a flekatí. Velmi dobře barvu absorbuje len, vlna a bavlna. Nejvhodnější je 100% vlna v přírodní bílé barvě. Lepší je barvit vlákna než tkaninu. Z jedné rostliny lze použitím různých mořidel získat většinou několik barev a jejich odstínů. Kromě druhu použitého mořidla záleží také na tom, jaké množství rostliny použijeme a jak dlouhou necháme vlnu nebo tkaninu v barvicí lázni. (TERČOVÁ, Zuzana. *Zelená domácnost* [online]. Ekolist, 1998).

2.2.3.1 Přírodní barviva

Barvivo obsahuje buď celá rostlina, anebo častěji jen její jednotlivé části – kořen, kůra, dřevo, listy, květy, plody anebo oplodí.

Tabulka 2: Rozdělení přírodních barviv

Přírodní barviva	Černá	olšová kůra	
		duběnka	
	Hnědá	zelená dužnatá část vlašských ořechů	tmavě hnědá
		listy ořešáku, cibulové slupky	do oranžova
		šišky	červenavá
		dubová kůra	tmavá
	Zelená	listy černého bezu	
		špenát	
	Červená	kořen mořeny barvířské	turecká červeň
		červená řepa	
		višně, třešně, moruše	
	Modrá	boryt barvířský	indigová
		chrpa	azurová
		ostružiny	šedomodrá
		bezinky	šeříková
		bezinky, borůvky, trnky ostružiny	modrofialová
	Žlutá	lipový květ a listy	
		březové listy	světlá
		březová kůra	tmavá
		rebarborový kořen, divizna, heřmánek	zelenožlutá
		kari	tmavě žlutá

Zdroj: Tichý, Tichá 1998

2.3 Textilie v životě

2.3.1 Význam textilií v životě dětí

Textilie či látka nabízí dětem v mateřské škole mnoho různých druhů a způsobů využití. Jejich velká pestrost jim umožňuje, aby si procvičovaly své rozlišovací schopnosti, tvořivost a smyslové vnímání. Děti se tímto způsobem mohou také blíže seznámit s textilním výtvarnictvím. Textilie se mohou ve velké míře využívat ve výtvarných, pohybových a herních aktivitách. Látka má mnoho výhod, můžeme ji použít i k výletům do fantazijních světů, jako plátno na malování nebo k výrobě masek a převleků. Z kousku látky si děti mohou vytvořit šátek či čelenku, kterou si dají na hlavu. Děti si velice rády hrají s látkami, které dotvářejí jejich herní činnosti.

Slovo látka má filozofický smysl, znamená věčnost, hmotu. V užším pojetí, tj. ve smyslu textilie, poukazuje na pradávnu kulturní tradici. Dlouho se látky vyráběly a zdobily ručně. V moderní době se většinou vyrábějí v továrnách a její dekor navrhují textilní výtvarníci. Textilie jsou dostupné, ale na druhé straně přišli o valnou část kouzla, které se zakládalo na pracnosti jejich vytváření a na jejich kvalitě. V pestrosti nabídky často unikají detaily. To je dobrý důvod, abychom děti učili navracet textiliím jejich kouzlo a věnovat jim uměleckou či estetickou pozornost. Při tom se postupně ukáže, kolik vztahů a souvislostí lze objevit i na pouhých odstřížcích (jak vypadá jejich tkaná struktura, jak se liší barva podkladu od barvy dekoru, jak je vypracován a uspořádán ornament...).

V jiné rovině jsou látky vynikajícím prostředkem k symbolizaci a k výletům do fikčních světů, stejně jako masky nebo převleky a jiné nástroje pro různé „kouzelné“ praktiky. I tuto funkci plnily textilie od pradávna a děti by se s ní měly seznamovat (jak se např. liší obřadní roucho od civilního obleku, uniforma vojáka od mnišského pláště, o čem vypovídá barevnost oděvu...) (Slavíková, Slavík, Eliášová 2007).

2.3.2 Textilie v životě člověka

Znáte snad nějaký jiný materiál, který je s člověkem spojen tak těsným poutem? Textilie provázejí člověka od narození až do hrobu. Je tomu tak ve všech kulturách a civilizacích. S textiliemi se setkáváme na každém kroku našeho života. Pociťujeme ho na svém těle v podobě hřejivého oblečení, které nás chrání a zdobí nebo v podobě látkového kapesníku který nám pomáhá při nachlazení. Každý z nás je ale úplně jiný, co člověk to jiný životní styl i vkus.

V dnešní době se styl i vkus zaměřuje především na to, co člověk nosí nebo co máme na sobě, tedy na oblečení. Ale proč zrovna oblečení? Někdy i podle oblečení můžeme poznat, jak se člověk zrovna cítí a jak se mu daří nebo kam se zrovna chystá. Naše společnost má mnoho různých druhů oděvů, které se dělí na domácí, pracovní, vycházkové, společenské, sportovní ale i zábavné jako jsou například karnevalové masky, které jsou oblíbené nejen u dětí, ale u i u dospělých. Textilie nezdobí pouze naše tělo, ale i naše okolí. Zpříjemňuje nám prostředí ve kterém žijeme, pracujeme a relaxujeme. Nejen oblečení, ale také náš byt či dům poukazují na životní styl, kterým žijeme. Bytové či dekorační textilie plní mnoho funkcí. Úplně postačí když se rozhledneme kolem sebe a zadíváme se do prostředí, ve kterém žijeme a které jsme si vytvořili – tedy na náš byt a na jeho výtvarné zpracování. Představme si, že máme nový nezařízený byt, je bez koberců, záclon, polštářků, ubrusů, závěsů atp. V této fázi si uvědomíme jak nám textilní materiály pomáhají a zpříjemňují prostředí kolem nás. Textil je nepostradatelným materiálem v životě člověka.

2.3.3 Textil a naše smysly

Lidské tělo je jedním z nejdokonalejších systémů na světě. Skládá se z tisíců prvků, které spolupracují. Když jsme se narodili, uměli jsme jen spát, jíst a plakat. Teprve po čase jsme zjišťovali, jak se naše tělo hýbe, jak funguje a jak ho máme používat. Smysly jsou prostředkem, pomocí kterého vnímáme své okolí. Pět samostatných smyslových systémů reaguje na různé podněty: oči umožňují interpretovat zrakové informace, sluch zprostředkovává zvuk a udržuje rovnováhu, nos a jazyk reagují na pachy a chutě a smyslové nervy v kůži umožňují cítit fyzický kontakt, změny v teplotě a bolest.

Tak člověk dokáže rozeznávat barvy, tvary, zvuky, chutě, vůně, nebo teplotu věcí, které má okolo sebe. Textil na nás působí intenzivním dojmem, proto ho můžeme vnímat mnoha smysly. Každý se již určitě zamýšlel nad tím, jak je to možné? Proto si budeme povídat o lidských smyslech a jejich uplatnění v poznávání textilních materiálů v mateřské škole.

► **Zrak:**

Jedním z nejdůležitějších smyslů je zrak, díky němuž dokážeme rozpoznávat mnoho signálů z našeho okolí. Oči, zaznamenávají informace o tom co vidíme, například informace o pohybu, barvách, tvarech, velikostech a vzdálenostech.

Zrak můžeme trénovat i u dětí předškolního věku. Jednou z možností jak zrak trénovat a posilovat je například při použití textilních materiálů. Když se podíváme na textilní tkaninu, zjistíme i pouhým okem, že jde o důmyslný lidský objev. U textilních materiálů a přízí můžeme sledovat různorodé a pestré barvy, vzory: kostka, pruhy, vlnky, puntíky atp. S látkou se dítě setkává i v mateřské škole ve formě bytového textilu. Jejich zrak můžeme trénovat například, „Jakou barvu mají naše závěsy?“, „Jaké barvy se objevují na našem látkovém kapsáři?“, „Najdi ve třídě vše, co je z textilu (Z látky)“, „Jak se hýbou šaty na lidském těle?“, „Jak se hýbá záclona ve větru?“, „Co v tom děti vidíte, co vám to připomíná?“ atp. Tímto způsobem u dětí rozšiřujeme zrakové vnímání, orientaci a fantazii.

► **Hmat**

Celé lidské tělo je poseto tzv. receptory, které slouží jako čidla hmatové soustavy. Člověk dokáže rozeznat např. chlad či teplo, tvrdost, měkkost, tlak, tah, chvění nebo ostrost. Receptory nás informují v podobě volných nervových zakončení. Nejvíce citlivé jsou konečky prstů z dlaňové strany a špička jazyka a nejméně kůže zad.

Zrakem můžeme textilie vnímat i na dálku. Pokud ale chceme mít z textilií větší prožitek, musíme je uvést do přímého kontaktu s naším tělem, musíme se jich umět správně dotýkat. Každá z textilií má jinou povrchovou strukturu. Proto u nás každá textilie vyvolává jiný hmatový vjem. Některé vjemy se nám vybaví již při vyslovení názvu určité tkaniny, např. rezné plátno, samet, satén atp. Hmat nám může pomoci k tomu, abychom textilie mohli prozkoumávat ve větší míře než je tomu u ostatních smyslů. Když mezi děti rozprostřeme velké množství různých látek a přízí, zjistíme, jak

jsou děti nápadité a jakou mají fantazii a představivost. Látky mohou být hrubé, jemné, tvrdé, měkké, hladké, teplé, studené, s ozdobou bez ozdoby, mohou být pro děti příjemné ale také nepříjemné. Když se děti ponoří do kopy různých látek a přízí, necháme je, aby si vybraly, takovou která je jim příjemná nebo jim něco připomíná. Děti jsou nápadité a nakonec vymyslí že „ kousek látky je jemný jako mamčin svetr“, „tenhle kousek je hrubý jako taška co má babička na nákup“, „takhle šustí moje nová bunda“ atp. Děti dokáží vymyslet spoustu přirovnání k tomu, co jim ten či ten daný kousek materiálu připomíná. Zlepšují a procvičují si tím hmatové a řečové dovednosti, představivost a fantazii. To vše je pro dětský vývoj velice důležité.

► Čich

Stejně tak jako máme vyvinutý hmatový vjem máme vyvinutý i vjem čichový. Čich je jedním ze dvou chemických smyslů. Tento smysl neustále vysílá do našeho mozku zprávy o kvalitě vzduchu, který dýcháme. Člověk dokáže rozeznávat mnoho různých pachů, kterým potom přiřazuje různou líbivost. Velmi oblíbené jsou například vůně květin nebo ovoce a naopak neoblíbený je například pach odpadků, výfukových plynů atp.

Jelikož se k nám textilie dostávají již v hotovém stavu po různých úpravách, není tedy možné zachytit čichem standardní přírodní vůni. Tyto vůně přehlušují různé chemické úpravy textilií. Ale nevěšme hlavu, vůni textilu můžeme pocítit při každé příležitosti, např. když si přivoníme právě vypranému oblečení.

U dětí můžeme posilovat čich tím, že kousky látek vypereme v různých druzích aviváže nebo je opatříme parfémem, to bude pro děti velice příjemné a další kousek můžeme opatřit např. pachem octové vody. Když děti látky očichají můžeme se ptát „Jaký kousek látky vám voněl a proč?“, „Co se vám nelíbilo na druhé vůni a proč?“, „Jak se můžeme chránit před zápachem?“. V této souvislosti můžeme dětem ukázat i různé látkové roušky které nás chrání v nepříjemných podmínkách a které nám pomáhají ochránit naše dechové ústrojí. Textilie se v hojně míře používají i v lékařství v podobě obvazů, roušek atp. Látka je nepostradatelným produktem v životě člověka.

► Sluch

Smyslový orgán rozeznávající zvuk je ucho. Ucho se skládá ze tří částí; zevní ucho je viditelné, střední a vnitřní ucho je ukryto hluboko uvnitř lebky. Křičící dítě, ale i šeptající člověk rozechvívají vzduch. Když se vibrace dostanou do ucha, spustí v hlavě řetězec dějů. Výsledkem je vnímání zvuků. Narozdíl od některých zvířat například plazů, máme výrazné ušní boltce, které nám shromažďují zvuky a svádí je do zvukovodu. Uchem zachycený zvuk je veden zvukovodem až k bubínku. Ten rozechvívá tzv. kůstky - kladívko, kovádlíku a třmínek. Dále na tyto kůstky navazuje tzv. vnitřní ucho. Z vnitřního ucha už je potom zvuk veden až do mozku.

Zvukový vjem nevyvolává každá látka, ale pro některou textilií je zvukový efekt charakteristický např. hedvábí, satén, šustákovina. K tomu, abychom mohli trénovat sluch můžeme použít i textilní materiály. Když budeme třít dvě látky o sebe budou vydávat určitý zvuk pokud, ale látky vyměníme třeba za šustivý materiál poznáme že zvuk se změnil. Můžeme tedy dětem pokládat otázky „Co vám zvuk připomíná?“, „Co si pod tímto zvukem představíte?“atp. Látky vydávají slabé zvuky, proto musí děti pozorně naslouchat, aby je slyšely. Tím se uklidní, zkoncentrují se procvičí si soustředěnost, sluch a naslouchání. Následně si s dětmi povídáme a rozvíjíme tak i řečové dovednosti.

► Chuť

Dalším chemickým smyslem je chuť, která je úzce spojená s čichem. Stává se, že když člověk ztratí čich, často také chuť začne vnímat hůře, nebo dokonce tento smysl ztratí úplně. Tento smysl je uložen v chuťových pohárcích jazyka. Člověk rozeznává čtyři základní chutě: sladkou, slanou, hořkou a kyselou. Špičkou jazyka vnímáme sladkou chuť, slaná je po stranách, hořká v zadní části a kyselá ve střední části jazyka.

Chuť v rámci textilií posilovat nelze. Textil není jedlý, proto ho nemůžeme ochutnat.

2.4 Tvořivost

Tvořivost neboli kreativita (z latinského *creo* – tvořím) znamená soubor vlastností osobnosti, které umožňují tvůrčí činnost, popřípadě tvůrčí řešení problémů. Přitom tvůrčí činnost se zpravidla vymezuje jako taková činnost, jejímž výsledkem je něco nového (Čáp, Mareš 2001).

Tvořivost je nejtajnější a nejcennější složka inteligence, ale nemá žádná pravidla a nelze ji vyučovat. Dítě však k ní můžeme podněcovat (Laniado 2004).

Tvořivostí podle nových zjištění disponuje každý, rozdíly jsou jen v její úrovni: někdo je tvořivý více, jiný méně. Míra tvořivosti není neměnná, tvořivost lze trénovat a rozvíjet cílenými úkoly. Pro děti předškolního věku mají takové úkoly zvláštní význam, protože osobnost dítěte se teprve vytváří a při tom je třeba pomáhat (Michnová, Szobiová 2007).

„Vychovávat k tvořivosti znamená sestavovat si ty nejobvyklejší „úkoly“ tak, aby v nich byl obsažen nějaký problém, oříšek, překážka, předpoklad k duševní práci“ (Uždil 2002).

Dítě je stálým objektem, které se každodenně setkává s něčím novým, získává nové poznatky, informace a zkušenosti. Je překvapeno vším, co dospělým už zevšednělo. Objevování světa je pro malého člověka velkou skutečnou pomocí, ve kterém mu má dospělý napomáhat v rozvíjení jeho vnímavost, citlivost, poskytovat mu možnosti poznávat a zkoumat okolní svět. Je důležité nebrat svět jako hotový, i když pro většinu dospělých to tak je. Proto je důležité vést děti k tvořivému přístupu ke světu.

2.4.1 Proč je tvořivost tak důležitá?

K tomu, abychom se mohli realizovat a prožívat plnohodnotný život, se musíme umět přiměřeně přizpůsobit měnícím se životním podmínkám. To samozřejmě není vždy možné jen na základě již naučených, případně analogických vzorců chování, někdy je nutné najít nové, doposud nepoužívané zdroje. A právě ty představuje tvořivost.

- Tvořivý člověk se nespokojí s obvyklým řešením – proto se může vyvíjet věda a rozvinout umění.

- ▶ Tvořivost odpovídá psychickému zdraví – udávají to někteří psychologové (Maslow, 1970; Luk, 1981; Rogers, 1983).
- ▶ Tvořivost může pomáhat při snižování anxiety (strachu, obav, úzkosti a ustrašenosti), jak to potvrdily některé výzkumy v této oblasti (Hlavsa, Krčová 1970; Kováčová, 1979 a 1983; Gajdošová, Herényiová, 1995; Falat 2001; Szobiová, 2004, a jiní). Tento efekt se projevil také u dětí předškolního věku.
- ▶ Tvořivost prokazatelně pozitivně ovlivňuje zvyšování sebevědomí a průbojnosti, tvořivější děti jsou sebevědomější a lépe se prosazují.
- ▶ Tvořivost má významný vliv na růst chápavosti a motivace poznávat, zvyšuje zájem o učení.
- ▶ Zlepšuje sociabilitu, ochotu ke spolupráci.
- ▶ Formuje také citové kvality, vztah k sobě a světu.

Není proto pochyb, že je nezbytné podporovat a rozvíjet tvořivost už u malých dětí (Michnová, Szobiová 2007).

2.4.2 Zásady pro podporu tvořivého myšlení

1) Nehodnotit

Ve smyslu „zkoušení“. Nepoužívejme věty typu: „To jsi řekl špatně“, „Nemáš pravdu, to nejde“ , „To není dobře...“, „Neumíš nic vymyslet?“, ale povzbuzujeme, například slovy: „Vidím, že nad tím přemýšlíš“, „I takhle by to mohlo být“.

2) Dobrovolnost

Nečekejme, že každé dítě odpoví na všechny otázky. Úlohy a cvičení jsou hry, ne soutěž. Když chtějí být některé děti jen „pozorovateli“, má jim to být umožněno. Naše zkušenosti ukazují, že po čase (různě dlouhém – od několika dní až po měsíce) samy projevují zájem, ochotu a vůli zapojit se. Jestliže se děti cítí činností přesycené, hru ukončíme a pokračujeme jindy.

3) Bezpečí

Dopřejme dětem pocit bezpečí, nemají mít pocit, že jsou zkoušené (vždyť ani nejsou, jde o hru). Když nechtějí vystoupit před skupinu samy, ale radši s kamarádem nebo kamarádkou, umožněme jim to. Některé děti mají nepříjemné pocity, když

nemohou přijít na žádné řešení úlohy. To můžeme odstranit nebo zmírnit tím, že dáme najevo, že není důležité, aby dítě odpovědělo („Chceš i ty něco říct?“), a povzbuzujeme ho (například pochválíme, jak moc se snažilo, jaké má jindy nápady a určitě ho ještě něco napadne), případně mu poskytneme zážitek úspěchu tím, že se jakoby „sveze“ na úspěchu kamaráda: „Dobře, Aničko, ty bys asi ráda řešila tuto úlohu s kamarádkou, poraďte se a potom jedna z vás (pravděpodobně smělejší kamarádka) nám poví váš nápad.“

4) Humor

Humor je při řešení úloh také důležitý. Zasmějeme se s dětmi vtipným odpovědím, nikdy však nesmí dojít k zesměšňování.

5) Potěšení ze hry

Činnosti mají přinášet potěšení ze hry, z hledání a objevování řešení. Proces je stejně důležitý jako výsledek.

6) Pochvala

I když děti nebudou mít příliš originální nápady, pochvalme je. Je třeba ocenit jejich snahu.

7) Hra

Všechny připravené úlohy a aktivity mají být hra. Není to učební látka. Nepřepínejme dětské síly (Michnová, Szobiová 2007).

3 Praktická část

3.1 Popis výzkumné studie

Základem praktické části bakalářské práce byla příprava tématického bloku, který má seznámit děti předškolního věku se vznikem a výrobou textilu. Tato práce je založena na praktickém seznámení dětí předškolního věku s textilním materiálem. Pro tuto práci jsem zvolila způsob, který je dětem tohoto věku nejpříjemnější, a tím je hra. Prostřednictvím hry mají děti možnost poznávat spoustu nových materiálů, se kterými mohou libovolně manipulovat, hrát si, a které v nich probouzejí tvořivost a fantazii. Textil není v mateřských školách tak rozšířeným tvořivým materiálem jako třeba papír, proto si myslím, že je dobré zařazovat ho více do činností dětí. Proč? Protože poskytuje dítěti mnoho nových objevných a tvořivých cest, které napomáhají k hledání různých možností a variant k pochopení světa, který ho obklopuje. V rámci této práce jsem se inspirovala pohádkovým příběhem „Jak krtek ke kalhotkám přišel.“

Zaměřila jsem se na motivaci na dané téma, na pomůcky a rekvizity pro výtvarné, pohybové a herní činnosti a také na prostředí, do kterého se daná činnost hodí. Každou tématickou část jsem zkonstruovala tak, abych děti přitažlivým způsobem uvedla do daného problému. Na začátku jsem děti seznámila s pohádkou, ve které měly možnost dozvědět se vše, co je zapotřebí ke vzniku textilní látky. V následné části jsem pohádku rozdělila do čtyř podrobnějších, na sebe navazujících, tématických celků. Veškerá nová poznání jsme vstřebávali formou her, výtvarných, pohybových a tvůrčích činností. Kombinovala jsem různé druhy her např. dramatické hry, při kterých jsme se proměňovali do pohádkových bytostí, hry experimentální, při nichž jsme prozkoumávali různé druhy přízí, textilních materiálů a drobné oděvní přípravy nebo hry spontánní, vycházející z radosti, nadšení a zájmu dětí. Veškeré hry a činnosti jsem ještě dále motivovala maňásky, prstovými loutkami, četbou knih, obrázky, poslechem hudby a pohádek z CD.

Veškeré činnosti obsažené v práci jsou uzpůsobeny tak, aby podle mne, co nejvíce rozvíjely dětskou osobnost, tvořivost, představivost a fantazii.

3.2 „Za textilem do pohádky aneb Jak Krtek ke kalhotkám přišel“

3.2.1 Charakteristika tématického celku

V celém tématickém celku jde o to, jak správně využívat textilie v činnostech dětí mateřské školy a je založen na velice známém leporelu od Eduarda Petišky a Zdeňka Milera „Jak krtek ke kalhotkám přišel.“ Tento celek se opírá o výtvarné, tělesné a herní činnosti, které vedou k propojení vnitřního světa dětí a jejich okolí. Zachycuje řízené, spontánní, verbální, neverbální, skupinové a kolektivní činnosti, propojuje původní zkušenosti dětí s novým poznáním a využívá informací, reality, fantazie, prožitků, myšlení, projevů a citů dětí. „Za textilem do pohádky aneb Jak Krtek ke kalhotkám přišel“ je tématem vzdělávacím. Tento tématický blok je vytvořen tak, aby předškolním dětem nastínil vznik, vývoj, výrobu, barvení a využití látky nejen v životě člověka, ale také v činnostech mateřské školy.

Tato práce zahrnuje především téma textil za účelem bližšího poznání, získání nových zkušeností, vědomostí, dovedností, postojů, názorů a prožitků. V průběhu celé práce vznikne dokumentace našich činností v podobě fotodokumentace, výtvarných prací a podrobných postupů jak s textilním materiálem pracovat.

3.2.2 Časový rozsah

Celek je zařazen jako střednědobý a jeho rozsah je rozdělen do čtyř týdnů. Hlavní motivací je pohádka „Jak krtek ke kalhotkám přišel“, která je rozdělena do čtyř podtémat.

1. týden – „Jak krtek poznal len“.
2. týden – „Jak se ze lnu staly nitě“
3. týden – „Jak se z nití stalo barevné plátno“
4. týden – „Jak se z plátna staly modré kalhotky s kapsami“

3.2.3 Záměry a cíle

- Seznámení se hravou formou s textilními materiály a doplňky.
- Rozvíjení spolupráce mezi dětmi, ohleduplnost, tolerance, rozvíjení schopnosti spolupracovat a pomáhat druhému.
- Společné prožívání radosti z pohádek.
- Rozvoj představivosti a fantazie.
- Rozvíjení poznávací a kreativní schopnosti dětí.
- Seznamování se s novými výtvarnými materiály.
- Rozvíjení smyslového vnímání za pomoci textilu.
- Seznamovat se s pohádkou a literárním dílem.
- Rozvoj schopnosti komunikovat, spolupracovat a podílet se na činnostech.
- Rozvíjení jemné motoriky, zručnosti, rozvoj koordinace ruka-oko.
- Rozvoj hrubé motoriky, rozšiřování pohybových dovedností, obratnosti, koordinace formou přirozeného cvičení a pohybových aktivit.
- Umět dát najevo své prožitky jak verbálně tak neverbálně.
- Upevnit si názvy barev.
- Učit se schopnosti soustředění a zklidnění.
- Rozvíjení matematických představ.

3.2.4 Pomůcky:

Literární materiál, různé druhy a barvy textilií, gáza, klubka vln, bavlnky, stuhy, gumičky, šátky, šály, čepice, oblečení, knoflíky, vlněné bambule, barvy na textil, přírodní barvy na textil, fixy na textilie, štětce, papír, karton, nůžky, lepicí fólie, lepidlo, textilní hračky, maňásci, písničky a pohádky na CD, semínko lnu, stonek lnu.

3.2.5 Organizace tématického celku

1. Týden

Učitelka motivuje děti látkovým maňáskem v podobě krtečka, který je bude provázet celým tématem. Hlavní motivací je pohádka „Jak krtek ke kalhotkám přišel.“ Tato pohádka se bude prolínat ve všech činnostech dětí. A začínáme tématem „Jak krtek poznal len“. V této části se budeme zabývat především tím, co je to textil a z čeho se může vyrábět. Jelikož se v pohádce uvádí jako surovina len, tak si s dětmi zasadíme lněné semínko a budeme pozorovat, jak nám roste. V tématu budeme provádět i veškeré činnosti.

2. Týden

Navazujeme na předchozí týden, proto si s dětmi a s krtečkem zopakujeme danou pohádku a vše, co dosud známe a přesuneme se k dalšímu tématu s názvem: „Jak se ze lnu staly nitě“. V tomto tématu se budeme zabývat tím, co je to příze, jak vzniká, k čemu nám slouží a jakými způsoby ji můžeme využít v činnostech mateřské školy. Zaměříme se i na využití provázků, stuh a gumiček.

3. Týden

S maňáskem krtečka si opět přečteme pohádku a zopakujeme si vše, co si dosud pamatujeme. Poté plynule přejdeme k další části, jejíž náplní je téma „Jak se z nitě stalo barevné plátno.“ V této části se chceme zaměřit na výrobu textilií, především na způsob tkaní, pletení a na barvení vláken a textilií přírodními barvivy. Na malování použijeme také barvy a fixy na textil.

4. Týden

Pohádku již dobře známe, proto necháme děti, aby nám ji převyprávěly. Tím zjistíme, co vše si pamatují, co je zaujalo a bavilo z předchozích činností. Poté se přesuneme k poslednímu tématu „Jak se z plátna staly modré kalhotky s kapsami.“ V této části se soustředíme na možnosti uplatnění textilií v oděvní a bytové výrobě. Na to, jaké druhy oděvů máme a k čemu nám slouží. Na konci celého tématického bloku si s dětmi sedneme a pohovoříme si o jejich názorech, prožitcích a o tom, co je bavilo a zajímalo.

V celém tématickém bloku se budou prolínat výtvarné, pohybové, tvořivé a herní činnosti. K veškerým činnostem budeme používat především látky, příze, textilní hračka a materiály které nám pomohou přiblížit dětem hravou formou tak důležitý materiál v životě člověka, jakým je textil.

3.2.6 Metody výzkumné studie

Pro tuto práci jsem použila metodu pozorování, rozhovor a sledování výtvarného projevu dítěte. Tyto metody jsem uplatnila v průběhu veškerých aktivit dětí. Vše probíhalo v přirozeném prostředí, které je dětem známé, a ve kterém se cítí dobře a bezpečně. Sledovala jsem je v řízených, spontánních i právě vzniklých situacích. Pozorovala jsem i chování jednotlivců a celé skupiny.

3.2.7 Charakteristika skupiny

Pracovala jsem se skupinou patnácti dětí ve věku pět až šest let. Skupinu tvořilo osm dívek a sedm chlapců. Děti se mi jeví jako citlivé, klidné, velice dobře pohybově nadané a kamarádské.

Ondra je velice klidné a citlivé dítě, má rád svůj klid a nerad se stává středem pozornosti, má rád rituály a jistotu zaběhlého režimu.

Lenička je citlivá, hodně bojácná dívka, ale za to je velice kamarádská a má cit pro výtvarnou tvorbu. Ráda vyhledává námětové hry (na rodinu).

Tomášek je chlapec velmi citlivé povahy, v počátku těžko snášel odloučení od rodiny, často vyhledával blízkost učitelky. Rád vyhledává hry s bojovými prvky.

Lucinka je výrazná osobnost. Je komunikativní a ráda vypráví o své rodině a o tom, co nejraději dělá. V kolektivu je oblíbená a děti její společnost vyhledávají.

Lukášek je komunikativní nebojácný chlapec, někdy má problémy mezi kamarády, umí se urazit a dává to svému okolí najevo.

Pavlinka se jeví klidně a vyrovnaně, je společenská a kamarádská, ráda zpívá a ve volném čase chodí do lidové školy. Rády by jednou hrála na klavír.

Filípek se jeví jako samotář, rád si hraje sám a jeho oblíbenou hračkou jsou molitanové kostky. Je velice všestranný a vyniká ve výtvarných činnostech.

Šárka je sestra Lukáška. Jsou to dvojčata. Šárka je všestranná dávká, ráda zpívá, kreslí. Ve svém volném čase dochází s maminkou a bráškou na cvičení pro rodiče a děti.

Honzík je výrazná osoba ve třídě, rád rozhoduje a organizuje, ale i přes to si s ním děti rády hrají. Vyniká ve sportu a nejraději hraje fotbal.

Natálka je milá a šikovná dívka, ráda si modeluje s plastelíny a cvičí. Je velice komunikativní. Kvůli své upovídanosti někdy nestíhá dané činnosti.

Samuel je třídní komik. Má rád legraci, rád se předvádí, ale někdy vyhledává blízkost a kontakt s učitelkou. Nejraději má dramatické a pohybové hry.

Madlenka se jeví klidně, vyrovnaně, je komunikativní, ráda kreslí, zpívá a nejraději vyhledává námětové hry (na rodinu, na princezny)

Pepíček je ve svém vývoji o trochu později než ostatní děti. Má nedostatky ve výslovnosti a v celkové komunikaci. Děti si s ním nechtějí moc povídat, protože mu nerozumí. Je samotář a rád si hraje sám s autíčky.

Adélka je citlivé povahy, často pláče, když ji děti nechtějí vzít mezi sebe do hry. Adélka je dobře pohybově nadaná, dochází s maminkou na gymnastiku. Má ráda námětové hry na rodinu.

Alenka je drobná dívenka, která vyniká především v oblasti verbální. Nad pojmy přemýšlí, ráda se vyptává a diskutuje. Vyhledává především skupinové hry, ale někdy si vystačí i sama.

3.3 1. Tématický blok - Jak krtek poznal len.

Pondělí: Seznamujeme se s pohádkou

► **Komunikační kruh: „Jak krtek ke kalhotkám přišel“**

Pomůcky: literární a obrazový materiál, maňásek krtečka.

Děti se posadí do herny a učitelka jim přečte pohádku „Jak krtek ke kalhotkám přišel“, uvede je do děje a seznámí je s postavami, které se v pohádce objevují. Poté dětem ukáže obrázky krta a pokusí se zjistit, co všechno děti znají o jeho životě. Formou rozhovoru budeme od dětí zjišťovat kde krtek žije, čím se živí a zda je užitečný. Děti hravou formou získají představu o životě krtků a zároveň si procvičí komunikační dovednosti.

Po svačině si povídáme o tom, kdo pohádku již zná nebo kdo ji slyšel poprvé. V rozhovoru se zaměříme na pohádkového krtečka, kterému se budeme snažit pomoci k novým kalhotkám. Budeme dětem pokládat otázky např. „Z jakého materiálu může mít krtek své kalhotky?“, „A z čeho máte své kalhoty vy?“, „Co je to len?“ atp. Poté dáme dětem úkol, aby přinesly do školky obrázky, knížky, filmy a pohádky o krtečkovi.

► **Pohybová hra : „Na krtečky“**

Pomůcky: deka nebo přehoz.

Děti – krtečci se rozprostřou po celé herně a najdou si místečko, kde budou vrtat svůj tunel pro metro. Po herně se pohybují v předklonu po čtyřech nohách a vrtají své tunely, musejí se ale stále dívat do místa kam vrtají. Po skončení říkanky přijde učitelka s dekou a jednoho krtečka zakryje. Děti mají za úkol zjistit který krteček jim schází.

Říkanka: „Metro pro krtky“

Prvá, druhá, třetí, čtvrtá,
na zahradě krtek vrtá,
drápy má jak vývrčky,
vrtá metro pro krtky.

► **Písnička: „Metro pro krtky“**

Pomůcky: (píseň z repertoáru Jaromíra Nohavici).

Prvá, druhá, třetí, čtvrtá,	Každý, kdo si zaplatí, ohoho,
na zahradě krtek vrtá,	smí se projet po trati, ohoho,
drápy má jak vývrtky, ohoho,	od okurek po macešky, jé,
vrtá metro pro krtky, ohoho.	dál už musí každý pešky jé.

RRRRRRRRRRRRR...

RRRRRRRRRRRRRRR...

► **Výtvarná činnost: „Kreslíme krtečka“**

Pomůcky: čtvrtky, pastelky, vodové barvy, voskovka atp. (podle potřeby dětí).

Nejprve si s dětmi připomeneme, jak krtek vypadá, co všechno má na sobě, jakou barvu má jeho kožíšek atp. Děti si vyberou výtvarné náčiní a pustí se do práce. Krtečka si poté vystavíme ve třídě.

Úterý: Krtek a lněné semínko

► **Popis činnosti: „Díváme se na pohádku“**

Pomůcky: kazeta nebo DVD s pohádkou „Jak krtek ke kalhotkám přišel.“

Ráno dětem pustíme pohádku na DVD o tom „Jak krtek ke kalhotkám přišel“. Poté, co děti shlédnou na vlastní oči celou pohádku, tak si o všem popovídáme.

► **Komunikační kruh: „Opakujeme si s krtkem“**

Pomůcky: maňásek krtečka, lněná semínka.

Děti se posadí s učitelkou do herny a zopakují si veškeré činnosti z předchozího dne. Podle toho učitelka zjistí, co děti zaujalo, co je bavilo a na co se má v dalších činnostech zaměřit. Poté plynule přejdeme k povídání o tom, co je to lín a k čemu ho krtek potřebuje. Pro motivaci dětem ukážeme semínka lnu, která nás budou provázet celým tématem.

► **Řízená činnost: „Sázení lněného semínka“**

Pomůcky: květináče, lněná semínka, zemina, maňásek krtečka.

Rozdáme dětem květináče, zeminu a semínka lnu. Motivujeme je tím, že si jako krtek vypěstujeme rostlinku, ze které se vyrábějí textilní materiály. Po celou dobu tématického celku budeme s dětmi sledovat jak nám semínko roste.

► **Pohybové cvičení: „Na semínko“**

Pomůcky: vlněné bambulky.

Pohybové cvičení motivujeme na již zaseté semínko lnu. Za pomoci vlněných bambulek, které nám symbolizují lněná semínka, si s dětmi procvičíme pohybové ústrojí. Začínáme od malého semínka, při kterém jsou děti schoulené na zemi v klubíčku. Poté postupujeme jako když semínko klíčí. Děti se posadí na nohy a pomalu se vytažují s rukama zdviženýma nad hlavou. Semínko nakonec vyrostе do výšky a děti se postaví na nohy a vytáhnou ruce nad hlavu co nejvýše. Když nám len vyrostе, musí se pořádně protáhnout a procvičit. Vlněná bambulka, která nám symbolizuje lněné semínko, nás motivuje při cvičení zdravotních cviků. Předáváme si semínka nad hlavou z jedno ruky do druhé atp.

Středa: Učíme se s krtkem používat zrak

► **Komunikační kruh: „Trénujeme si zrak s textilem“**

Pomůcky: maňásek krtečka, textilní materiály v prostorách herny.

Ráno si s dětmi zopakujeme, co všechno si pamatujeme z předchozích dnů a budeme zjišťovat zda krtek vidí. Poté si v komunikačním kruhu budeme povídat o tom, co všechno máme ve školce z textilu a k čemu nám slouží např. látkové hračky, polštářky, kapsáře, záclony, ložní prádlo, kapesník, oblečení, koberce atp.

► **Smyslová hra: „Zraková hra na barvy“**

Pomůcky: textilní výrobky všeho druhu.

Záměrem této hry je v širokém množství materiálů v mateřské škole najít materiály textilní a umět rozlišit jejich barvy. Učitelka povídá dětem říkanku: „*Očima se díváme a po třídě šmátráme. Koukám sem, koukám tam a najdu barvu kterou znám. Třeba barvu červenou...*“. Děti musí hledat určené barvy pouze na textilních materiálech a ne jinde. Učitelka může po třídě poházet vlněná klubka a kousky látek atp.

► **Básnička: „Nepořádný krtek“**

Pomůcky: obrázky krtka.

Nepořádný krtek

Bylo ráno a byl čtvrtek

Jaký krásný den!

Před chalupou lezl krtek

právě z díry ven.

"Kdo tě pustil do zahrady?"

zlostně jsem se ptal.

Obrátil se ke mně zády

a ryl klidně dál.

Když jsem se pak vracel zpátky,

krtek už byl pryč.

Lajdák jeden! U hromádky

nechal ležet rýč!

► **Výtvarná činnost: Maňásek krtečka“**

Pomůcky: staré ponožky, barvy na textil.

Na maňáska použijeme tmavou ponožku, do které se dobře vejde ruka. Každé dítě si natáhne ponožku na ruku a svému krtečkovi barvami na textil namaluje obličej a šedé břicho. Poté se ponožka nechá uschnout a barvy se zafixují žehličkou. Pro bezpečnost dětí zafixuje barvy učitelka.

Čtvrtek: Jak krtkovi vyrostl len

► **Komunikační kruh: „Poznáváme len“**

Pomůcky: leporelo s pohádkou .

Společně si s dětmi zopakujeme průběh předchozích dnů a podíváme se společně, jak nám rostou lněná semínka. Učitelka dětem přinese ukázat stonky lnu již ve vzrostlé podobě a bude si s nimi povídat o tom, co krtek se lnem udělal a kdo mu pomáhal.

► **Řízená činnost: „Jak pomohla žába krtečkovi“**

Pomůcky: vzrostlé stonky lnu, lavor, voda, kameny.

Len podle návodu v pohádce namočíme do misky s vodou, zatěžíme kamenem a necháme ho ve třídě tak, aby ho měly děti po celý den na očích. V průběhu činnosti učitelka naučí děti novou básničku „Žába“. Po odpoledních činnostech vyndáme len z vody a necháme ho do druhého dne pořádně proschnout.

Básnička: „Žába“

Žába skáče po blátě,
koupíme jí na gatě,
na jaký, na jaký,
na zelený strakatý.

► ***Pohybová hra: „Honička s kradením ocásků“***

Pomůcka: Pruhy látek, šátky nebo stuhy.

Z proužků látek či šátků si vytvoříme ocásky tím způsobem, že si látku zastrčíme za pas kalhot či sukně u dívek. Poté se vybere jeden lupič, který má za úkol sebrat dětem co nejvíce ocásků. Hra se může hrát i vícekrát podle zájmu dětí. V dalších hrách lupiče měníme. Po hře se děti vydýchají a protáhnou si těla za pomoci zdravotních cviků. Ke cvičení můžeme použít i šátky.

► ***Výtvarná činnost: „Žabka pomocnice“***

Pomůcky: čtvrtky, tužky, nůžky, lepidlo, zelená vlněná příze, knoflíky.

Učitelka vytvoří šablonu žáby, kterou si děti obkreslí a vystříhnou. Mezi tím dětem rozdá zelené vlněné příze a každému dá dva knoflíky. Když jsou děti se stříháním hotové, vezmou si přízi a omotají s ní střed žáby. Poté co mají žabu omotanou, vezmou si knoflíky a přilepením z nich vytvoří žabí oči. Tím je žabka pomocnice hotová.

Pátek: Jak krtek sušil len

► ***Komunikační kruh: „Co se stane ze lnu dál?“***

Pomůcky: leporelo s pohádkou, usušené lněné stonky.

Posadíme se do herny a utvoříme kroužek. Na začátku komunikačního kruhu si ukážeme uschlé lněné stonky z předchozího dne a zeptáme se dětí, co se lněnými stonky dělal krtek dál. Poté ještě učitelka přečte dětem pohádku, aby si ji připomněly a zeptá se dětí, jak se jim líbil uplynulý týden. Co se jim líbilo, co se jim nelíbilo a proč.

► **Pohybová hra: „Krtěk leze z díry“**

Pomůcky: říkanka „Krtěk leze z díry.“

Krtěk leze z díry (chodíme po třídě v rytmu říkanky, chytíme se za ruce, „krtka“ vede učitelka a v rytmu říkanky chodí po třídě). Když je říkanka u konce, tak se poslední dítě stává „krtkem“ a honí ostatní děti. Děti před krtkem utíkají, pokud je ale chytne, musí se zastavit a ostatní děti ho mohou zachránit pohlazením. Po chvíli se krtěk vymění.

Říkanka: „Krtěk leze z díry“

Krtěk leze z díry,
vyrkčuje kníry,
bába se ho lekla,
na kolena klekla.
Nic se, bábo, nelekej
na kolena neklekej,
radši rychle utíkej

► **Výtvarná činnost: „Plošná textilní koláž“**

Pomůcky: barevné kusy látek, látkové hračka atp.

Dětem zadáme úkol, aby v herně na zemi vytvořily plošnou textilní koláž na libovolné téma. Poskytneme jim velké množství látek a necháme jim volný prostor pro organizaci a tvorbu.

3.3.1 Průběh 1. tématické části: „Jak krtek poznal len“.

Časový rozsah tématické části : 1 týden

Obrázky v příloze č.1

Pohádka „O Krtečkovi“ je velice oblíbené téma. Proto jsem si toto téma pro svou práci zvolila i já.

Pozvala jsem si děti do herny, kde jsem si s nimi sedla a přečetla jim pohádku „Jak krtek ke kalhotkám přišel“. Dbala jsem na změnu barvy hlasu, aby byl příběh pro děti poutavější. Při čtení jsem děti bedlivě pozorovala. Z očí jim sršelo napětí a se zaujetím čekaly na to, jak pohádka dopadne. Po svačince jsme si společně povídali o tom, kdo pohádku zná nebo kdo ji slyšel poprvé. Na další den jsem dala dětem za úkol, aby si přinesly do školky knížky, obrázky a filmy na dané téma. Poté jsme plynule přešli na téma „Jak krtek poznal len“.

Ondra na druhý den přinesl pohádku na DVD a tak jsme se na ni ráno společně podívali. Děti pohádku se zaujetím sledovaly a chtěly se na ní dívat stále dokola. Povídali jsme si o tom, co jsme v pohádce viděli a o tom, co je to len a k čemu nám slouží. Děti se do debaty s ochotou a nadšením zapojily. V průběhu povídání jsem dětem ukázala, jak vypadá semínko lnu a zeptala jsem se jich zda si ho nechtějí zasadit. Všichni s nadšením vykřikly, že chtějí a tak jsme se pustili do práce. Když jsme semínka zasadili, tak jsme si zacvičili s vlněnou bambulkou. Děti to velice bavilo a cvičily s nadšením. Na konci jsem jim nechala volnou zábavu a pozorovala jsem je v akci. Velice mě zaujalo to, že děti si s bambulkami dokázaly hrát do té doby, než jsme šli ven. Našly si spoustu aktivit jak bambulky využít ke hře.

Do průběhu třetího dne jsem se souhlasem dětí zařadila i smyslové hry. Děti si nejprve nebyly moc jisté, co si pod tím mají představit, ale když jsem ji hru vysvětlila tak se jí vůbec nebránily a zapojila se celá skupina. Hra na hledání textilu v mateřské škole je zaujala. Po hře jsme si vytvořili každý svého maňáska v podobě krtečka. Maňásky jsme vytvářeli z tmavých ponožek, do kterých jsme dokreslovali podobu krtečka. Práce se nám povedla a děti měly velikou radost. Poté jsme hotové maňásky použili k nácvičení nové básničky o nepořádném krtekovi.

V následujícím dnu jsme se šli společně s dětmi podívat, jak nám rostou zasetá semínka. Jelikož trvá dlouho než se semínka vyklubou, nechala jsem na mokré vatě vyklíčit semínko hrachu, abychom s dětmi mohli pozorovat, jak semínko klíčí a roste. Poté jsem dětem ukázala již vzrostlé stonky lnu. Všichni si je osahali a povídali jsme si

o tom, k čemu krtek len potřebuje a kdo mu pomáhá. Myška mu poradila kytičku, žabka len namočila a sluníčko len usušilo. Proto jsme si jako další činnost vybrali právě namáčení lnu tak, jak je to v pohádce. Z důvodu dlouhého soustředění jsem zařadila jako další činnost hru na honěnou s krádežím látkových ocásků. Při této hře děti řádily. Bylo na nich vidět, že měly málo pohybu, a tak jsem se snažila nechat jim co nejvíce prostoru k odreagování. Nechtěla jsem je zatěžovat, proto jsem v tento den vynechala i výtvarnou činnost a dětem jsem nechala volnou hru. Umístila jsem jim do rohu třídy koš plný zbytků látek. Neupozorňovala jsem je, samy po chvílce ke koši přišly a začaly si s látkou hrát. Vytvářely si domečky, cestičky atp. byla jsem hodně překvapená, jak si děti dokáží s látkou hrát. S nadšením jsem je pozorovala a po chvílce jsem se na výzvu dětí zapojila do her i já. Tento den se nám povedl i když jsme nestihli to, co jsme si naplánovali.

V pátečním dnu jsme si zopakovali vše o lnu a o tom, k čemu nám slouží a jak může pomoci krtkovi. Zahráli jsme si hru „Krtek leze z díry“ která až na drobné výjimky děti zaujala. V závěru tématického celku jsme si vytvořili textilní koláž v herně na koberci na volitelné téma. Děti se do činnosti zapojily s nadšením a vytvořily neuvěřitelné textilní koláže. Každý výtvar představoval něco jedinečného.

Celý tématický blok proběhl podle mých představ a záměrů. Jsem velice spokojená, protože na dětech bylo vidět, že je připravené činnosti baví a že z nich mají radost.

3.4 2. Tématický blok - Jak se ze lnu staly nitě

Pondělí: Jak čáp lámal len

► Komunikační kruh: „Jak čáp pomohl krtkovi“

Pomůcky: literární a obrazový materiál, maňásek krtka.

Posadíme se do herny a utvoříme kruh. Na začátku komunikačního kruhu dětem navrhneme, aby převyprávěly pohádku, kterou jsme si četli předchozí týden. Poté přejdeme na téma „Jak se ze lnu staly nitě.“ Zaměříme se na to, jak čáp pomohl krtkovi se zpracováním lnu.

► Básnička: „Jak čáp lámal len“

Pomůcky: obrázek čápa.

U rybníka stojí čáp.

Zobák dělá klapy klap.

Klapy klap, klapy klap,

nalámám len, tak či tak.

Postup: Děti stojí na místě a utvoří si zobáčky tím, že natáhnou ruce vpřed a spojí je dlaněmi. Na první verš stojí děti na místě a klapají rukama (zobáčkem). Na druhý verš pochodují jako čáp, dělají dlouhé kroky a klapají zobáčky. Na konci básničky budou děti napodobovat lámání lnu. Poté se děti pořádně proběhnou při vysvobozovací honičce motivované tím, že čáp chytá žabky.

► Výtvarná činnost: „Čáp z barevných přízí“

Pomůcky: obrázek čápa, barevné příze, šedé čtvrtky, lepidlo, nůžky.

Rozdáme dětem čtvrtky, nůžky, lepidlo a barevné příze. Učitelka jim ukáže obrázek čápa a děti se pustí do práce. Nejprve si děti příze položí na šedou čtvrtku a vytvarují z nich podobu čápa. Poté si vezmou lepidlo a postupně odebírají jednotlivé příze. Na jejich místo nanesou lepidlo a poté je přilepí na stejné místo. Tímto způsobem přilepí postupně všechny příze, ze kterých vznikne obrázek čápa.

Úterý: Pan čáp ztratil čepičku

► **Komunitní kruh:** „*Sdělujeme si pocity*“

Pomůcky: literární a obrazový materiál, maňásek krtka.

Krteček nás provádí celím tématickým celkem. V tomto komunitním kruhu necháme děti, aby učitelce sdělily své pocity a dojmy z tématického bloku.

► **Pohybové cvičení:** „*Cvičení se stuhou*“

Pomůcky: barevné stuhy nebo provázky.

Se stuhami se dá velice dobře cvičit. Můžeme je použít i u zdravotních cviků, které jsou pro děti velmi důležité a měly by být v náplni každého ranního cvičení, dále je můžeme použít při různých pohybových aktivitách např. běháme po čapích cestičkách atp.

► **Pohybová hra :** „*Pan čáp ztratil čepičku*“

Pomůcky: můžeme použít čepice dětí.

Jedno z dětí bude „čáp“ a bude říkat říkanku. Když vysloví barvu, tak se děti rozběhnou po třídě a hledají danou barvu, které se dotknou. V rámci tématického celku tuto hru omezíme na to, že se děti mohou dotýkat pouze látek a textilních výrobků. Hru opakujeme dle zájmu dětí.

Říkanka: „*Pan čáp ztratil čepičku*“

Pan čáp ztratil čepičku,

jakou měla barvičku.

Měla barvu barvičku ...červenou, žlutou, modrou atp.

► **Výtvarná činnost:** „*Pletená čepička pro čápa*“

Pomůcky: čtvrtky, nůžky, děrovačka na papír, barevné příze.

Učitelka dětem předem připraví obrys čepice, který děti vystříhnou. Poté jim udělá za pomoci děrovačky do okrajů čepice díry. V další části si děti ustříhnou přízi, kterou budou libovolně proplétat otvory a budou jakoby plést čepici. Procvičí si stříhání a proplétáním i jemnou motoriku .

Středa: Učíme se s krtkem používat hmat

► *Komunikační kruh: „Trénujeme si zrak s textilem“*

Pomůcky: maňásek krtečka, vlněná klubka.

Ráno si s dětmi zopakujeme, jak čáp pomohl krtkovi. Zeptáme se dětí, co si pamatují. V další části dětem učitelka vysvětlí, co znamená pojem hmatové vnímání a jak si můžeme svůj hmat trénovat. Hmat si budeme trénovat za pomoci vlněných klubek při hře „Poznej své klubíčko.“

► *Smyslová hra: „Poznej své klubíčko“*

Pomůcky: klubka vlny a provázků různých velikostí a povrchů, ošatku, šátky na zakrytí očí.

Každé dítě si vybere jedno klubíčko příze, které si ohmatá a zjistí, zda je velké, malé, měkké, tvrdé, hrubé nebo jemné. Poté klubíčka vložíme do mělkého košíčku, zakryjeme dětem oči šátkem a vyzveme je, aby podle hmatu své klubíčko mezi ostatními našly. Poté se jich zeptáme: „Podle čeho jste své klubíčko poznaly?“ Rozvíjíme tím u dětí smyslové vnímání, především hmatové a řečové dovednosti. Pokud děti nechtějí mít zakryté oči, nenutíme je, mohou je mít pouze zavřené.

► *Básnička: „Žabka na procházce“*

Pomůcky: obrázek žáby a čápa.

U rybníka na kraji,	Je tu čáp, už zobák zvedá.
žábě nožky klouzají.	Skákej žábo, co máš sil,
Ale potom hop a hop,	aby tě čáp nechytil.
přes trávu a přes příkop.	Ještě skok ten nejvyšší,
Ale běda, dál se nedá.	ve vodě jsi v bezpečí.

K básničce můžeme zapojit i pohyb. Skáče jako žabka, chodíme jako čáp atp. Po básničce si můžeme zahrát hru „Pan čáp ztratil čepičku.“ Poté si zacvičíme.

► **Výtvarná činnost: „Koláž z vlněných přízí“**

Pomůcky: čtvrtky, nůžky, lepidlo, barevné příze.

Rozdáme dětem čtvrtky, lepidlo, nůžky a barevné příze. Koláž děti vytvářejí na volné téma. Učitelka seznámí děti s tím, co každá barevná příze vyjadřuje např. černá barva = jsem smutný, červená barva = jsem veselý atp. Děti za pomoci barevných přízí budou ztvárňovat a tvořit své představy z předchozích činností.

Čtvrtek: Jak krtek pročesával len

Hádanka: „Ježek“

Dupe, dupe a jak funí,
na zádech si nosí trní.
Tahle zvláštní košilka
je jen samá bodlinka.

► **Komunikační kruh: „Jak ježek pomohl krtkovi“**

Pomůcky: maňásek krtečka, obrázky ježka.

Ráno si popovídáme o tom, kdo je to ježek, kde žije, čím se živí atp. Učitelka se dětí zeptá, jak byl ježek krtkovi nápomocný. Tím si prověří, zda si děti pamatují, jakou úlohu měl ježek v pohádce.

Rozpočítávadlo: „Ježek“

U našeho lesíka,	Nenaříkej ježku náš,
starý ježek naříká.	mezi námi boty máš.
Ztratil tam prý nové boty,	Ať je našel ten či ten,
když se vracel do roboty.	vyndáme je z kola ven.

► **Pohybová hra : „Ježek v listí“**

Pomůcky: velký kus látky.

Z velkého kusu látky vytvoříme v herně na zemi velké ježčí doupě. Poté za pomoci rozpočítávadla vybereme jedno dítě, které se stane liškou neboli chytačem. Ostatní děti představují ježky. Ježci pochodují ježčím krokem kolem doupěte. Když učitelka vysloví heslo „liška“, tak chytač nebo-li liška vyběhne po čtyřech a bude se snažit pochyvat ježky. Ježci mají možnost schovat se před liškou v doupěti. Hra se

opakuje podle zájmu dětí s tím, že se vymění chytač za pomoci rozpočítávání. Na konci hry si děti zacvičí.

► **Výtvarná činnost: „Ježeček ježatý“**

Pomůcky: čtvrtky, nůžky, lepidlo, odstřížky hnědé a černé látky.

Rozdáme dětem lepidla, nůžky, odstřížky látek a čtvrtky, na které učitelka dětem předkreslí ježčí čumáčky. Poté si děti nastříhají kousky hnědé látky a ty budou postupně lepit od čumáčku až do tvaru ježčího kožíšku. Děti si tím procvičí stříhání lepení a práci s textilem.

Pátek: Ježek pomocník

Hádanka: „Ježek“

Mlaskám, dupu, čenichám,
svůj kožíšek z ostnů mám.
Chceš-li se mnou dováděti,
do klubíčka stočím se ti.

► **Pohybové cvičení: „Cvičení s vlněnou bambulkou“**

Pomůcky: vlněné bambulky.

Cvičení motivujeme tím, že vlněné bambulky jsou ježečkové, kteří si potřebují protáhnout svá upracovaná těla, protože pomáhali krtečkovi k jeho vysněným kalhotkám.

► **Výtvarná činnost: „Ježek z textilie“**

Pomůcky: jednu polystyrénovou kouli, světle a tmavě hnědou textilií, nůžky, špejle, černý fix, nůž, pravítko, tavnou pistoli.

Polystyrénovou kouli rozřízne učitelka na polovinu (vznikne základ pro dva ježky). Ze světle hnědé textilie vytvaruje učitelka čumáček (může tvarovat i šitím). Vytvořený čumáček se přilepí učitelka k polystyrénové půlkouli tavnou pistolí. Tmavě hnědou textilií dětem nastříháme na proužky a děti si je rozstříhají na malé čtverečky. Pomocí špičaté špejle zapichují děti látkové čtverečky do polystyrénové půlkoule dokud jí celou nezaplní, (tím vytvoří ježkovi bodliny). Černým fixem dokreslíme ježkovi oči, pusinku a je hotovo.

3.4.1 Průběh 2. tématické části: „Jak se ze lnu staly nitě.“

Časový rozsah tématické části : 1 týden

Obrázky v příloze č. 2

Tento tématický blok přirozeně navazoval na předchozí téma. Využila jsem toho, že děti pohádku již znají a vědí, že se tam objevuje postava krtek, myšky a žabky. Šli jsme se tedy projít do blízkého parku, kde jsme sledovali krtiny od krtků a díry v zemi od myšek. Z vycházky jsme se vraceli trochu zklamáni. Za celou dobu jsme neviděli žádné ze zvířátek ani u rybníčka žábu. Po návratu do školky jsem se děti zeptala, jak je možné, že jsme žádné zvířátko neviděli? (Asi jsme byli moc hluční a zvířátka se nás bála. Nenesli jsme jim žádnou dobrotu. Možná spali). Poté jsem se pustila do tématu „Jak se ze lnu staly nitě.“

V komunikativním kruhu jsme si povídali o vycházce za zvířátka. Jako další zvířátko, které pomáhalo krtkovi se zpracováním lnu, byl čáp. S dětmi jsme si povídali o tom, kdo je to čáp, čím se živí a jak pomohl krtkovi. Děti mě velice mile překvapily, jejich znalosti o čápech byly veliké. Dokázali jsme si o nich povídat delší dobu. Při dlouhém povídání už bylo na dětech vidět, že potřebují trochu pohybu. Samy mi navrhy, zda si nezahrajeme hru na honěnou. Vůbec jsem se nebránila a nechala jsem jim prostor pro hru. Když se děti vydováděly, dali jsme se do vytváření čápa z vlněných přízí. Děti měly možnost vybrat si různé formáty papíru. Všechny děti si vybraly formát A4 a pustily se do práce. Bylo vidět, jak se děti snaží podle obrázku zachytit přesnou podobu. Nejprve se jim čáp moc nedařil. Tomášek na své přání opakoval obrázek třikrát. Po shlédnutí obrázků jsem měla radost nejen já, ale i děti. Hotové obrázky si chtěly hned rozvěsit do herny hned vedle krtečků zhotovených v předchozím týdnu. Radost a spokojenost dětí mě utvrdila v tom, že celý den byl veden v tom správném směru.

Druhý den si Ondra přinesl do školy plyšového čápa. Následně jsme ho s jeho souhlasem použili při ranním komunitním kruhu. Plyšového čápa jsme si posílali po kruhu a každý, kdo měl v ruce hračku nám sdělil své pocity z dosavadních činností. Samozřejmě, že v komunitním kruhu jsem mluvila první já, abych dětem nastínila situaci. Pár dětí se rozpovídalo, ale ostatní odpovídaly jednoslovně nebo vůbec. Z této činnosti jsem neměla moc dobrý pocit, proto jsem komunitní kruh ukončila a přešla na hru „Pan čáp ztratil čepičku.“ Tato hra děti zaujala tak silně, že si došly do šatny pro své čepice a hrály v nich po celou dobu. Když už měly čepice na hlavách, navrhla jsem jim,

zda si nechtějí udělat módní přehlídku svých čepic. Děti nápad nadchl a požádaly mě, abych jim k tomu pustila i hudbu. Každé dítě se osobně prošlo po třídě a ukázalo se ostatním. Nakonec jsem na popud dětí improvizovala a místo toho jsem na jejich požádání pustila písničky, při kterých tancovaly a bavily se. Když se děti přiměřeně unavily, svolala jsem si je ke stolečkům, kde vytvářely (pletly) čepičku pro čápa, tato činnost se jim také velice dobře zdařila.

Uprostřed týdne jsme si procvičili smyslové vnímání – hmat. Zahráli jsem si hmatovou hru. „Poznej své klubíčko.“ Při této hře jsem byla překvapena nad tím, jakou mají děti představivost a fantazii. Lucinka si vybrala z košíčku jedno klubíčko, a když si ho ohmatala začala dlouze vyprávět. Její klubíčko je prý jemné jako mamčin svetr, který nosí do práce, je červené jako závěsy v kuchyni atp. Lucka byla k nezastavení, ale nebyla sama. Ve skupině bylo takových dětí více. Po této hře jsme si zacvičili s barevnými stuhami a když už jsme měli v ruce stuhy, zahráli jsme si hru na zloděje ocásků. A protože bylo venku hezké počasí, tak jsme šli ven, kde jsem pozorovali přírodu.

Ve čtvrtečních činnostech jsme se zaměřili na další zvířátko, které krtkovi pomáhalo. Tím zvířátkem je ježek. V úvodu dne jsme si povídali o tom, kdo je to ježek, kde žije a čím se živí a jak může krtkovi pomoci. Hned poté jsme se naučili nové rozpočítadlo „Ježek“. Rozpočítadlo nám pomohlo vybrat děti k pohybové hře „Ježek v listí“. Tato hra v dětech vzbudila velký zájem, a proto jsme ji hráli i v dalších dnech. Při výtvarné činnosti jsem dětem navrhla, že si můžeme vytvořit obrázek ježka. Až na pár výjimek děti souhlasily. Ty děti, které nechtěly jsem nenutila. Mým pravidlem je, že děti nenutím do činností, které nechtějí. Ty děti, které nechtěly pracovat, si hrály. Ostatní si vytvořily obrázek ježka, kterého jsme si opět pověsili k ostatním zvířátkům. Pro radost jsme si pak ještě před spaním zazpívali písničku o zvířátkách.

V pátek jsme si s dětmi dávali hádanky, opakovali jsme si básničky a zpívali písničky. Bylo to takové oddechové dopoledne. Zacvičili jsme si s vlněnou bambulkou, která nám symbolizovala ježečky. Děti si své ježky pojmenovaly a pak jsme si s nimi zacvičili. Po svačince jsme se rozdělili na skupinky po pěti dětech. U stolečku bylo vždy jen pět dětí, které pracovaly. Ostatní si hrály. Po chvilce se zase vyměnily. Když se všichni vystřídaly, tak nám na stolečku zbyl krásný velký ježek z textilu. Všichni z něj měly velikou radost. Celý týdenní tematický celek proběhl téměř podle mých představ a záměrů.

3.5 3. Tématický blok - Jak se z nití stalo barevné plátno

Pondělí: Jak pavoučci soukají nit'

► **Komunikační kruh: „Pavoučci“**

Pomůcky: obrázky pavoučků, pavučin atp.

Posadíme se v herně do kruhu a zeptáme se dětí, co vědí o pavoucích a co je na nich zajímavého. Dále si ukážeme různé obrázky ze života pavouků a budeme si povídat o tom, kde pavouk žije, čím se živí a jak pomůže krtkovi.

► **Pohybové cvičení: „Cvičení s pavučinkou“**

Pomůcky: provázky nebo stuhy.

Celé cvičení motivujeme životem pavoučků. Chodíme jako pavoučci, soukáme pavučinku. Můžeme využít cvičení ve dvojicích i ve skupinkách.

► **Výtvarná činnost: „Pavouček z látky a přízí“**

Pomůcky: čtvrtky, nůžky, lepidlo, žluté pastelky, světlé a tmavé odstřížky látek, vlněná příze, šablonka pavoučka.

Děti si na tmavý kus látky obkreslí podle šablonky tělo pavoučka a vystříhnou si ho. Poté jim učitelka rozdá čtvrtky, lepidlo a vlněné příze. Děti si vystřižené tělíčko pavouka přilepí do středu čtvrtky. Z vlněných přízí si děti nastříhají nožičky, které přilepí k tělu pavouka. Oči vystříhneme ze světlé látky a pusinku vytvoříme z příze. Oboje přilepíme.

Úterý: Jak borůvky obarvily přízi

► **Komunikační kruh: „Pavučinka přátelství“**

Pomůcky: jedno vlněné klubko.

Posadíme se v herně do kruhu a doprostřed dáme jedno klubíčko. Poté děti vyzveme k tomu, aby klubko poslaly svému kamarádovi. Když k dítěti příze přijde, chytne ji a celé klubko pošle zase dál. Tím se nám celý kruh zaplní barevnou přízí a vznikne nám tzv. pavučinka přátelství. Tu poté opatrně položíme na zem a stoupneme si

kolem ní. Vyzveme děti k tomu, aby nám řekly, co ve vzniklé pavučince vidí a co si představují.

Básnička: „Pavouk“

Souká, souká pavouk sítě,	Moucha bzučí bzí, bzí, bzí,	Pavouk souká, souká síť,
souká, souká celkem hbitě.	mě ten pavouk nechytí.	dneska hodně mušek chyt.
Musí si dnes pospíšit,	Letí, letí, nekouká,	Najedl se dosyta,
aby hodně mušek chyt.	už se v síti třepotá!	všechny mouchy pochytil.

► ***Výtvarná činnost: „Bavlnková pavučinka“***

Pomůcky: bavlnky, špejle, tavná pistole, nůžky, kleštičky.

Učitelka dětem nastříhá (naláme) špejle na stejně dlouhé části. Tři stejně dlouhé špejle jim slepí tavnou pistolí do tvaru hvězdice. Poté je dá dětem. Děti si vyberou příze a začnou postupně omotávat špejle. Tím si vytvoří barevnou pavučinku a „zahrají si na pavoučky“. Na konci vzniknou pestrobarevné pavučinky, které nám vyzdobí třídu.

Středa: Trénujeme si s krtkem sluch

► ***Komunikační kruh: „Opakujeme si s pavoučky“***

Pomůcky: leporelo s pohádkou, obrázky pavouků.

Posadíme se do herny a utvoříme kroužek. Na začátku komunikačního kruhu si zopakujeme vše, co jsme se dozvěděli o životě pavouků a o tom, jak pavoučci pomohli krtčkovi k jeho kalhotkám, po kterých tak toužil. Poté necháme děti, aby pro připomenutí pohádku ještě převyprávěly.

► ***Sluchová hra: „Každý zvoneček zvoní jinak“***

Pomůcky: tři zvonečky (každý musí zvonit jinak).

Učitelka má tři zvonečky. Zvonení prvního zvonečku znamená, že děti chodí po herně. Na zvonení druhého zvonečku děti pomalu běhají a na třetí zvoneček běhají rychle. Učitelka zvonečky mění a děti musejí pozorně naslouchat, aby věděly, který zvuk to je a jak se mají pohybovat. Tato hra rozvíjí u dětí sluchové vnímání, koordinaci a hrubou motoriku.

► **Smyslová hra: „Posloucháme zpívání látky“**

Pomůcky: odstřížky různých druhů látek.

Učitelka připraví různé druhy látkových odstřížků a po jednom je rozdává dětem. Poté se posadí v herně do kroužku a povídají si o látkách, které mají. Jakou mají barvu, strukturu, vzor atp. Poté učitelka vyzve děti, aby své kousky po jednom promnuly v ruce. Tím všechny děti zjistí, zda jejich látka vydává nějaký zvuk. Celá skupina musí být v tichosti, abychom zvuky látek dobře slyšeli. Po vyslechnutí všech zvuků pokládáme dětem otázky. Např. „Jaký zvuk vydává tvůj kousek látky?“, „Co ti zvuk připomíná?“ atp. Děti se při této hře uklidní, soustředí se, podporují si rozvoj sluchového vnímání, učí se naslouchat.

► **Výtvarná činnost: „Batikované obrázky“**

Pomůcky: bílé plátno, provázek, nůžky, barvy na textil v prášku, hrnec, vařečka, voda.

Učitelka dětem rozdává kousky bílého plátna, provázky a nůžky. Děti mají za úkol převázat si libovolným způsobem svůj kousek plátna nití. Učitelka dětem ukáže, jaké techniky vázání mohou použít. Při tom, když děti pracují, jim učitelka připraví hrnec s vlažnou vodou. Poté se všichni postaví kolem hrnce, do kterého učitelka rozmíchá připravenou barvu. Děti svá omotaná plátýnka vhodí do hrnce a nechají je obarvit. Když je vše obarvené, tak se děti postupně přesunou do umývárny, kde jim učitelka vyndá jejich plátýnka, která si vymáchají v umyvadle. V poslední části si z plátna odstraníme nitě a batikované obrázky si necháme uschnout. Učitelka je poté zafixuje žehlením.

Čtvrtek: Co potřeboval krtek od borůvek

► **Komunikační kruh: „Krtek a borůvky“**

Pomůcky: maňásek krtečka, batikované obrázky z předchozího dne, obrázky borůvek, slupky od cibule.

Společně si s dětmi zopakujeme průběh předchozího dne, kdy jsme si vytvářeli batikované obrázky. Budeme si povídat o tom, k čemu je barvení látek dobré a z čeho si takové barvy můžeme vyrobit. Máme například barvy přírodní a chemické. Barvy chemické jsme použili na batikovaný obrázek. Nejjednodušším přírodním barvivem jsou slupky od cibule. Touto technikou nám vznikne světle hnědý odstín. V závěru povídání se dětí zeptáme, k čemu krtek potřebuje borůvky.

► **Řízená činnost: „Cibulové barvení“**

Pomůcky: bílé plátno (prostěradlo), slupky od cibule, hrnec, vařečku, vodu, el. sporák.

Tuto činnost bude provádět učitelka, děti ji budou pouze sledovat. Učitelka naplní hrnce větší množství cibulových slupek, přidá kus bílého plátno a zalije vše horkou vodou. Děti poznají z bezpečné vzdálenosti, jak celý proces probíhá. Poté nechá slupky s plátnem přejít varem, dokud se ze slupek neuvolní barvivo, které obarví bílé plátno. Necháme ho vychladnout a učitelka poté plátno vymáchá a nechá ho uschnout. Tato činnost je příprava na páteční výtvarné hrádky.

► **Pohybové cvičení: „Cvičení s barevným šátkem“**

Pomůcky: barevné šátky.

Šátek je univerzální cvičební pomůcka, která se dá využít k mnoha činnostem. Zapojením šátků do zdravotních cviků docílíme toho, že si děti protáhnou zkrácené svalstvo na těle. Rozsah protažení můžeme velmi lehce regulovat pomocí délky šátku či šíře úchopu.

► **Nácvik písničky: „Červený šátečku kolem se toč“**

Pomůcky: noty (Zpívánky pro první stupeň základní školy str. 32).

Červený šátečku kolem se toč,	Když jsem si v potoce ruce myla,
kolem se toč, kolem se toč,	ruce myla, ruce myla.
Má milá se hněvá já nevím proč,	Šátek sem do vody upustila,
jé nevím proč, já nevím proč.	upustila, upustila.

Tra la la la la la červená fiala,
tra la la la la la fialenka.

Tra la la la la la červená fiala,
tra la la la la la fialenka.

Pátek: Jak mravenci pomohli krtkovi

► **Komunikační kruh: „Mravenci a barevné plátno“**

Pomůcky: maňásek krtečka, obrázky mravenců.

Děti se posadí do herny, připomenou si pohádku a učitelka jim ukáže obrázky mravenců a mraveniště. Poté se děti zeptá, kde mravenci žijí, čím se živí a jako mohou v rámci pohádky pomoci krtkovi k jeho kalhotkám. Na konci povídání si zacvičíme jako mravenečci.

Básnička: „Mravenec“

Běhám sem a běhám tam,
kamarády zavolám.
Sám ten lístek neunesu,
ostatní už běží k lesu.
Já běžím až nakonec,
jsem mrňavý mravenec.

► Výtvarná činnost: „Tkané plátýnko“

Pomůcky: obarvené plátno z předchozího dne, barevné pruhy látek, nůžky.

Učitelka rozstříhá na čtverce plátno, které si společně s dětmi obarvily předchozí den. Čtverečky plátna ohne na polovinu a nastříhne je ve třech nebo čtyřech místech. Nastříhne je tak, aby po okrajích čtverce zbyl alespoň okraj široký 1cm. Připravené čtverečky rozdá dětem spolu s barevnými pruhy látek. Učitelka jim vysvětlí postup a děti si z připraveného materiálu utkají barevné plátýnko, tak jako to udělali mravenci pro krtka.

► Vycházka: „Za mravenci do přírody“

Pomůcky: mraveniště v lese, lupa.

Vycházka za mravenci do blízkého lesa bude pro děti tím pravým zážitkem. Protože mravenci chodí po cestičkách v řadě za sebou, tak také zkusíme po příchodu do lesa jít jako mravenci pěkně v řadě za sebou až k mraveništi. Děti za pomoci lup budou pozorovat život mravenců v mraveništi. Mohou si také nechat lézt mravence po ruce a blíže ho sledovat lupou, ale musí postupovat opatrně, aby mu neublížily. Tímto způsobem si děti procvičují chůzi určitého úseku v daném útvaru, smyslové vnímání a prohlubují si vztah k živé přírodě.

3.5.1 Průběh 3. tématické části: „Jak se z nitě stalo barevné plátno“.

Časový rozsah tématické části : 1 týden

Obrázky v příloze č.3

Ve třetím tématickém celku jsem se zaměřila na to, jak dětem objasnit hravou formou barvení a vznik tkaniny.

Třetí téma jsme začali tím, že jsem si pozvala děti do herny, kde jsme si zopakovali pohádku. Polovina dětí se začala hlásit, že chce pohádku vyprávět. Nechala jsem je, jelikož jsem měla možnost pozorovat je při vyprávění. Utvrdila jsem se v tom, že dosavadní práce, které jsem pro ně připravila, v nich něco zanechala, a že mají radost z toho, co jsme doposud vytvořili. Po převyprávění pohádky jsem děti seznámila se životem pavouků a s tím, jak pavoučci pomohli krtkovi při výrobě nití. Lukášek mě překvapil svou znalostí pavouků. Jeho tatínek prý doma chová pavouky a slíbil, že nám přinese ukázat fotografii, kde je s ním vyfocen. Po dlouhém povídání jsme si zacvičili s provázky, které nám symbolizovaly pavučinku. Celé cvičení jsem motivovala tím, že jsme pavoučci, kteří se potřebují pořádně protáhnout, protože je čeká těžká práce. Musejí krtkovi spřádat nitě. Děti to bavilo, protože jsme cvičili ve dvojicích i skupinkách. Po cvičení jsem dětem navrhla, jestli si pavoučka nechtějí vyrobit tak jako předchozí postavičky z pohádky. Až na Ondru a Filipa se do práce pustili všichni. Při stříhání pavoukova těla se děti docela zapotily. Měli jsme trochu tupé nůžky, a tak jsem jim se stříháním pomohla. Někteří to ale zvládli sami. Na vycházce jsme pak zpozorovali malého pavoučka, který lezl v trávě. Děti se k němu sesypaly a bedlivě a se větší opatrností ho pozorovaly.

Na další den Lukášek přinesl slíbenou fotografii s pavoukem. I ostatní děti nosily různé obrázky a knížky s pavouky a pavučinami. Ráno jsem si s dětmi sedla do herny a všechny obrázky a knížky jsme si prohlédli a popovídali jsme si o nich. Lenička se obrázků trochu bála a tak jsem si ji vzala na klín a uklidnila ji. Když jsme seděli v kruhu, vytvořili jsme s dětmi pavučinku přátelství, ve které se prolínala barevná příze. Tato činnost je bavila, bylo na nich vidět, že jsou kamarádi, protože klubíčko prošlo kolem všech dětí. Pavučinku jsme si ve třídě nechali, aby nám symbolizovala naše přátelství. A abychom si to pamatovali, tak jsme si barevnou pavučinku přátelství vyrobili sami. Některé děti nabyly příliš trpělivé a tvořivé, ale na jiných bylo vidět, jak jsou pečlivé a jak se snaží. Byly to především dívky. Nakonec jsme si s nimi vyzdobili třídu.

Uprostřed týdne jsem opět zařadila smyslové činnosti s textilem. Tentokrát jsem je zaměřila na sluchové vnímání. Na začátku jsme si zopakovali, co jsme dělali předchozí den a jak pavoučci pomohli krtkovi. Na procvičení sluchového vnímání jsem nejprve zařadila hru „Každý zvoneček zvoní jinak.“ Děti hru ze začátku pletly, když jsem jim ale po třetí zopakovala pravidla, tak už jim to šlo lépe. Tuto hru jsme hráli i v dalších dnech. Poté co se unavily jsem si je posadila v herně do kruhu, rozdala jsem jim kousky látek a zkoušeli jsme jaké zvuky látky vydávají. Děti byly překvapené z toho, kolik různých zvuků slyší. V pohádce jsme se dočetli, jak borůvky krtkovi obarvily plátno na kalhotky a tak jsme se rozhodli, že to také zkusíme. Tato činnost děti bavila a měly z ní velkou radost, protože nám na konci činnosti vznikly krásné batikované obrázky. Děti si obrázky odnášely domů, protože se chtěly pochlubit rodičům. Jejich radost byla i mou radostí.

Ve čtvrtek jsme si povídali o tom, co jsou to přírodní a chemická barviva. Vysvětlila jsem jim, že obrázky, které jsme vytvářeli předchozí den, byly z barvy chemické. Mareček se mě poté zmateně zeptal, jak můžeme borůvkou obarvit látku. Reagovala jsem tím, že jsem dětem navrhla, zda si nechtějí zkusit obarvit látku barvou z přírodního materiálu např. ze slupky od cibule. Ani jsem nedomluvila a už na mě chrlily, že tímto způsobem doma s maminkou barví velikonoční vajíčka. Jejich nadšení jsem využila k další činnosti. K batikování pomocí cibulových slupek. Děti z větší části pouze přihlížely, protože jsem pracovala s horkou vodou. Když se nám plátno obarvilo na světle hnědou barvu, vymáchala jsem ho a nechal ve třídě uschnout. Protože jsme byli dlouhou dobu v klidu, tak jsme si šli zacvičit. K cvičení jsme použili barevné šátky, které v dětech probouzely fantazii. Po cvičení jsme si zazpívali písničku „Červený šátečku,“ při které jsme si i zatancovali.

V závěru týdne jsme si zopakovali, jaký život vede mravenec a naučili jsme se o něm básničku. Ještě jednou jsme si připomněli, jak mravenci pomohli krtkovi utkat z nití plátno a pro lepší pochopení jsme si tkaní vyzkoušeli. Utkali jsme si barevná plátýnka, která jsme si poté vystavili v šatně. Nakonec jsme se při vycházce, vyzbrojeni lupou, vydali do blízkého lesíka podívat se na mraveniště a na jeho dělníky. Děti měly možnost sledovat mravence a celé mraveniště pod lupou kterou jsme si na vycházku vzali sebou. Byl to pro ně velký zážitek, který završil celý týdenní tematický blok.

3.6 4. Tématický blok - Jak se z plátna staly modré kalhotky s kapsami

Pondělí: Jak krtkovi pomohl rak

► **Komunikační kruh: „Raci“**

Pomůcky: obrázky raků, maňásek krtečka.

Posadíme se v herně do kruhu, ukážeme si obrázky raků a zkusíme si chůzi raků. Poté se zeptáme dětí, co vědí o rakovi, o tom jak a kde žije, čím se živí a o tom jak může být nápomocný krtečkovi.

► **Pohybové cvičení: „Cvičení s barevným padákem“**

Pomůcky: barevný padák.

Děti stojí v kruhu a drží padák. Celé cvičení motivujeme tím, že máme barevné plátno, ze kterého rak nastříhá krtkovi jeho vysněné kalhotky. Plátno musíme pořádně provětrat a natáhnout. Za pomoci padáku vytváříme vítr, vlny, vyhazujeme ho do vzduchu atp. Do barevného padáku si můžeme dát i vlněné bambulky které v něm pohoupáme. Bambulky mohou představovat malé ježečky.

Říkanka: „Rak“

Leze ráček po potoce,
leze ráček po řece,
leze zpátky,
nohy krátký,
a přece nám uteče.

► **Výtvarná činnost: „Rak a jeho klepeta.“**

Pomůcky: čtvrtky, pastelky, vodové barvy, voskovka atp. (podle potřeby dětí).

Nejprve si s dětmi připomeneme, jak rak vypadá, co všechno má na sobě, jakou barvu má jeho tělo atp. Každé z dětí si svého raka nakreslí pastelkami nebo namaluje barvami podle své představy. Hotový obrázek raka si vystavíme k ostatním krtkovým pomocníkům.

Úterý: Jak rak stříhal kalhotky

► **Komunikační kruh: „Rak a ostrá klepítka“**

Pomůcky: obrázky raků, maňásek krtečka.

Posadíme se v herně do kruhu a zopakujeme si, co víme o racích. Učitelka se dětí zeptá, jak může rak pomoci krtkovi, když má místo rukou ostrá klepítka. Poté si budeme povídat o tom, k čemu je dobrý stříh, nůžky, metr atp.

► **Pohybová hra: „Rak leze z díry“**

Pomůcky: říkanka „Rak leze z díry.“

Rak leze z díry (chodíme po třídě v rytmu říkanky, chytíme se za ruce, „raka“ vede učitelka a v rytmu říkanky chodí po třídě). Když je říkanka u konce, tak se poslední dítě stává „rakem“ a honí ostatní děti. Děti před rakem utíkají, pokud je ale chytne, musejí se zastavit a ostatní děti je mohou zachránit pohlazením. Po chvíli se rak vymění. Na konci hry zařadím několik cviků na protažení a uvědomělé ovládnutí svého těla.

Říkanka: „Rak leze z díry“

Rak leze z díry,
vyrstříkuje kníry,
bába se ho lekla,
na kolena klekla.

Nic se, bábo, nelekej,
na kolena neklekej,
radši rychle utíkej.

► **Výtvarná činnost: „Vytváříme s rakem stříhy.“**

Pomůcky: čtvrtky, šedé papíry, tužky, nůžky, drobné odstřížky látek, šablony oděvů.

Učitelka dětem rozdá šedé papíry a šablony oděvů (kalhoty, sukně, tričko, čepice). Děti si šablony obkreslí na šedý papír a vystříhnou je. Vystřižené šablony oděvů si přilepí na bílou čtvrtku. Připravené stříhy poté přemění v barevné oblečení tím, že na šedý stříh budou přilepovat drobné kousky textilií podle vlastních představ. Módní návrhy si poté vystavíme.

Středa: Trénujeme si s krtkem čich

► **Komunikační kruh:** „K čemu nám slouží čich“

Pomůcky: obrázky raků, maňásek krtečka.

Posadíme se v herně do kruhu a zopakujeme si, co si pamatujeme z předchozích dnů. V další části povídání se zaměříme na to, k čemu nám slouží čich a jak se můžeme chránit před zápachem. Zeptáme se dětí, zda si myslí, že je čich důležitý i u zvířat. Například krtěk je slepý, proto více využívá ostatních smyslů, především čich.

► **Smyslová hra:** „Příjemné a nepříjemné vůně“

Pomůcky: kousky látek, různé parfémy, nepříjemné vůně např. ocet, cibule, česnek atp.

Učitelka připraví kousky látek, které opatří různými druhy vůní. Děti sedí v kroužku na koberci a učitelka jim posílá provoněné látky. Děti k látkám přivoní a rozdělí je na příjemné a nepříjemné. Poté si o určitých vůních budeme povídat a budeme dětem pokládat otázky např. „Proč je vám zrovna tato vůně příjemná?“, „Co vám vadí na druhé vůni?“, „Proč je vám jedna vůně příjemnější a druhá ne?“ V této hře si děti trénují čich, rozlišování příjemných a nepříjemných vůní a slovní vyjádření svého názoru.

► **Pohybové cvičení:** „Cvičení se zvířátky“

Pomůcky: látkové čepičky představující zvířátka, kouzelnický klobouk.

Děti si vyberou čepičku zvířátka, kterým chtějí být a rozběhnou se po herně. Učitelka si vezme černý klobouk a stane se čarodějem, který začarovává děti do zvířátek např. „čáry, máry, ať tu máme samé žáby.“ Čaroděj děti začaruje do žab a oni musí skákat jako žabky. Postupně je čaroděj začarovává i do ostatních zvířátek. Pohybová chvilka bude pokračovat protažením a aktivováním celého těla (motivované zdravotní cviky).

► **Pohybová hra:** „Zvířátka, zvířátka farmář jede“

Pomůcky: látkové čepičky představující zvířátka.

Hra na zvířátka a farmáře je obdobou hry na rybičky a rybáře. Jedno dítě je farmář, stojí na jedné straně místnosti a ostatní děti v textilních zvířecích čepičkách se nesmí nechat chytit. Poté zvoláme „zvířátka, zvířátka farmář jede“. Pokud farmář chytne zvířátko, tak se okamžitě stává jeho pomocníkem.

Čtvrtek: Jak krtkovi pomohl ptáček rákosníček

► **Komunikační kruh:** „Ptáček rákosníček“

Pomůcky: obrázky ptáčků, maňásek krtečka.

V ranním kruhu si s dětmi ukážeme obrázky ptáčků a budeme si povídat o tom, kde ptáčci žijí, čím se živí a o tom, jak může být ptáček rákosníček krtkovi nápomocný.

Básnička: „Krtek a kalhotky“

U potoka ve stínu,
staví krtek krtinu.
Chce se tady pozeptat,
zda bude chtít starý rak,
kalhotky mu nastříhat.
Do práce byl jako drak,
tenhle starý milý rak.
Za maličkou chvíličku,
šil už ptáček kapsičku.
Než všem stačil říci díky,
měl u kalhot i knoflíky.

► **Pohybové cvičení:** „Cvičení s barevným padákem“

Pomůcky: barevný padák.

Pohybové činnosti budeme motivovat tím, že jsme ptáčci, kteří se před šitím kalhotek potřebují pořádně protáhnout. Všechny děti drží padák za poutka, hrát může 10 - 20 dětí. Nyní se s padákem máchá nahoru a dolů. Otvor uprostřed slouží ke snížení odporu vzduchu (procvičujeme si křídélka). Všechny děti zdvihnou padák nahoru a drží paže nahoře. Padák pomalu klesá dolů. Mezi tím si mění dvě děti stojící naproti sobě místo. Musí rychle reagovat-(ptáčci letí) Vystřídáme co nejvíce dvojic. Na závěr hry děti vymrští padák do výše a pak ho všichni zároveň pustí. Všechny děti utíkají rychle ke středu. Padák klesne pomalu na děti (ptáčci jsou v hnízdečku). Tímto způsobem namotivujeme celé cvičení.

► **Výtvarná činnost: „Vytváříme textilního ptáčka.“**

Pomůcky: čtvrtky, tužky, nůžky, lepidlo, drobné odstřížky látek a přízí, malé knoflíčky, šablonky ptáčků, kolíčky na prádlo, tavná pistole.

Učitelka dětem rozdá čtvrtky a šablonku ptáčka. Děti šablonku obkreslí na čtvrtku dvakrát a poté vystříhnou. Vystřižené ptáčky si děti postupně natrou lepidlem a ozdoby je kousky látek nebo přízí. Pokud mají ptáčky připravené, vezmou si je a učitelka jim pomocí tavné pistole pomůže přilepit oko z knoflíku a poté jim přilepí ptáčky na prádelní kolíček. Ptáčky použijeme na výzdobu třídy.

Pátek: Jak ptáček ušil krtkovi kalhotky s kapsami

► **Komunikační kruh: „Krtek a jeho kalhotky“**

Pomůcky: obrázky všech zvířátek, které jsme používali, maňásek krtečka.

V ranním kruhu si s dětmi ukážeme všechny obrázky, které jsme použili v předchozích činnostech. Povíme si, co o nich víme a co nás na nich zaujalo. Nakonec si zopakujeme celou pohádku, kterou vypravují děti. Poté se jich zeptáme, jak je bavili činnosti, které jsme celý měsíc s krtečkem dělali.

► **Hra: „Na ptáčky“**

Pomůcky: barevné kousky látek, kolíčky na prádlo nebo ptáčci vyrobeni předchozí den, mističky.

Učitelka rozhází po herně větší množství barevných kousků látek a rozdá dětem kolíčky na prádlo nebo ptáčky z předchozího dne. Děti mají za úkol pomocí kolíčků sebrat co nejvíce kousků látek do své mističky. Obměnou hry může být například to, že si děti ve dvojicích nebo v kruhu předávají kousek látky z jednoho zobáčku do druhého. Touto hrou rozvíjíme spolupráci mezi dětmi spolu s jemnou a hrubou motorikou.

► **Pohybové cvičení: „Cvičení s bambulkou, šátkem, stuhou a padákem.“**

Pomůcky: vlněné bambulky, barevné šátky, stuhy, padák.

Pohybové činnosti budeme motivovat pohádkou. Cvičení nejprve motivujeme růstem semínka. K tomu použijeme vlněné bambulky. Pohyb se stuhou nám symbolizuje pavoučky a soukání a spřádání nití. Pestré šátky nám představují mravenčí tkaní a barevný padák nám symbolizuje hotové plátno.

► **Výtvarná činnost: „Šijeme s ptáčkem kalhotky. “**

Pomůcky: Obrázek krtek vytvořený na začátku tématického celku, barevné kousky látek a přízí, nůžky, lepidlo, knoflíky.

Děti si najdou každý svůj obrázek krtečka, kterého si nakreslily na začátku tématického celku. Učitelka jim rozdá lepidla, nůžky, látky a příze. Úkolem dětí bude vytvořit krtečkovy vysněné kalhotky, na které tak dlouho čekal. Barevnost kalhotek ponecháme na fantazii dětí.

Pohádka na DVD: „Jak krtek ke kalhotkám přišel“

V závěru tématického celku ještě jednou shlédneme pohádku na DVD a spolu s dětmi zhodnotíme, jestli jsme postupovali stejně jako krtek a zda se nám práce povedla tak jako jemu.

3.6.1 Průběh 4. tématické části: „Jak se z plátna staly modré kalhotky s kapsami“

Časový rozsah tématické části : 1 týden

Obrázky v příloze č.4

Ve čtvrtém a závěrečném tématickém celku jsem se zaměřila na to, jak dětem objasnit hravou formou to, jak se z barevného plátna mohou stát vysněné kalhotky s kapsami, které si krteček tak moc přeje.

Poslední tématický celek začal tím, že jsem na přání dětí pustila pohádku „Jak krtek ke kalhotkám přišel.“ Po skončení pohádky jsem si děti svolala v herně do kroužku a zeptala jsem se jich, zda jsme si s krtečkem vyzkoušeli všechny činnosti, které jsme v pohádce viděli. Děti se okamžitě zapojily do konverzace. Během chvíličky na mě vychrlily, že jsme nekreslili raka a ptáčka, a že jsme ještě nevytvořili krtkovy kalhotky na jeho poklady. Poté jsem se dětí zeptala, co vědí o životě raků a jak se raci pohybují. V té chvíli se z kruhu zvedl Filípek a ze skříně s hračkami vyndal puzzle s obrázkem raka. Jeho složení se v tu chvíli stalo kolektivní prací. Po klidové činnosti jsme si šli zacvičit s barevným padákem, který nám představoval barevné plátno, ze kterého rak nastříhá kalhotky. Děti s padákem cvičí často a rádi. Během cvičení jsme se ještě naučili básničku o rakovi. Po svačince jsme se pustili do kreslení ráčka pomocníčka. Většina dětí si pro svou práci vybrala pastelky. Všichni raci se nám povedli a nakonec jsme si je vystavili k ostatním krtkovým pomocníkům.

Druhý den jsme si zopakovali, k čemu krtek raka potřebuje. Děti věděly, že má ostrá klepítka, kterými kalhotky nastříhá. Poté jsem se jich zeptala, zda vědí, co je to stříh a k čemu nám slouží. Lenička nám s radostí oznámila, že tohle všechno zná, protože její maminka šije oblečení a ona jí pomáhá. Lenička nám stručně objasnila k čemu stříh slouží a já jsem se dětí v zápětí zeptala, jestli si takový stříh chtějí udělat. Děti neváhaly, okamžitě se přesunuly ke stolečkům a pustily se do práce. Když jsme měli vše hotové, tak jsme si udělali módní přehlídku obrázkového textilu. Po výtvarném tvoření jsem se šli protáhnout do herny. Zahráli jsme si hru „Rak leze z díry,“ kterou děti dobře znají a rádi ji hrají. Ondra s námi nehrál, jen se díval. Od rána se necítil moc dobře, proto jsem ho nechala v klidu. Na konci hry jsme nezapomněli na zdravotní cviky a zalezli jsme si jako raci. Celý den byl veselý a příjemný.

Uprostřed týdne jsme si procvičili poslední smyslový vjem a tím je – čich. Zahráli jsme si čichovou hru. „Příjemné a nepříjemné vůně.“ Všichni se při této hře

rozpovídali. Dozvěděla jsem se, že děti mají rády takové vůně, které používá maminka nebo tatínek. V kruhu jsme si ještě zopakovali co je to čich, k čemu nám slouží a jak se můžeme chránit před zápachem. Po klidové činnosti jsme se šli protáhnout se zvířátky. Řekli jsme si, že každé zvířátko má svou specifickou vůni, podle které například kravička pozná své telátko atp. Poté jsme si rozdali zvířátkové čepičky a hráli jsme si na zvířátka. Představovali jsme jejich chůzi a pohyby a zacvičili si. Po zdravotních cvicích jsme si zahráli hru. „Zvířátka, zvířátka farmář jede.“ Je to obdoba hry na rybičky a rybáře. Děti se pořádně proběhly a zařadily si. Po zbytek dne jsem jim nechala volnou hru pro uvolnění.

Do čtvrté činnosti jsem zařadila další zvířátko, které krtkovi pomohlo k jeho vysněným kalhotkám. Ptáček rákosníček krtkovi ušil kalhotky, které mu rak nastříhal. Děti mají pohádku již zažitou a rády jí vyprávějí. Zkusili jsme se naučit básničku. „Krtek a kalhotky.“ Po dlouhém sezení jsme si šli zacvičit s barevným padákem. Činnosti s padákem děti ohromě baví, proto jsem jim ho nechala i při volné hře. Vytvořily si z něj cirkusovou manéž. Po volné hře jsme se domluvili, že si vytvoříme posledního krtkova pomocníčka, kterým je ptáček rákosníček. Ptáčkové se nám povedli a tak jsme si s nimi vyzdobili třídu. Na vycházce jsme se snažili zahlédnout nějakého ptáčka, ale moc se nám nedařilo. Až na zpáteční cestě jsme zahlédli dvě straky na poli.

V závěru týdne jsme si prohlédli veškeré obrázky, které jsme vytvořili. Pověděli jsme si o zvířátkách, se kterými jsme se seznámili a o tom, co si děti pamatují. V této části mě děti velice překvapily. Zapamatovaly si většinu věcí, o kterých jsme si v průběhu celého tématického celku povídali. Nakonec jsem se jich zeptala, zda je toto téma bavilo a co se jim nejvíce líbilo. Dívčákům se nejvíce líbily výtvarné a pohybové činnosti. Chlapcům hry a cvičení s padákem a bambulkami. Na závěr jsme si vzali krtečka, kterého jsme vytvářeli na začátku tématického celku a z barevných kousků látek jsme mu vytvořili jeho vysněné kalhotky s kapsami.

Toto téma bylo pro děti zajímavé, samy nosily z domova různé tematické knihy a další materiál. Celý tematický blok proběhl v souladu s mými záměry a podle dětí.

4 Zhodnocení

Během tohoto tématického celku získaly děti bližší a ucelenější poznatky o výrobě a zpracování textilních vláken a o jejich použití v životě. Hravou formou se naučily, co je zapotřebí ke vzniku textilu. V této cestě za poznáním je prováděl krteček, který toužil po kalhotkách s kapsami. Krtek na této své cestě seznámil děti se zvířátky, která mu pomohla k jeho kalhotkám. Děti poznaly nejen výrobou textilií, ale také život zvířátek a důležitost spolupráce. Tím si uvědomily souvislosti mezi živou a neživou přírodou a naučí se vážit si života ve všech jeho formách. Přesvědčili jsme se, že tímto způsobem se posilují přirozené poznávací schopnosti, děti projevují radost a nadšení z vlastního poznávání, čímž si získané poznatky a dovednosti lépe zafixují.

Všechny tématické bloky jsem měla pečlivě připravené. Snažila jsem se podle nich postupovat. V některých situacích jsem svou přípravu opustila a věnovala jsem se nápadům dětí. V celém tématickém celku jsem používala metody založené na prožitku, komunikaci, tvoření, fantazii, na manipulaci a experimentu.

Pozorovala jsem spontánní hru dětí s textilním materiálem. Děti při volné hře používaly látky k symbolizaci domečků nebo je používaly k převlekům. Z dívek se staly princezny a z chlapců strašidla. Tyto činnosti v dětech probouzejí fantazii a tvořivost. Zaměřila jsem se také na sledování vztahů mezi dětmi, jejich chování, kooperaci a individualitu.

Metody založené na komunikaci jsem využívala převážně v komunikačním kruhu, který jsem zařazovala na začátek každého dne. Děti jsou na komunikaci zvyklé, jelikož rozvoj komunikace u dětí je jedním z hlavních cílů třídy. Při rozhovorech jsem je nemusela ani pobízet, většinou se předháněly v tom, kdo toho řekne víc.

Při pozorování výtvarných a tvořivých činností jsem byla mile překvapená tím, jak jsou děti šikovné. Práce s textilními materiály je očividně bavila. Velice rády látku stříhaly a lepily. Pro inspiraci jsem do příloh umístila vytvořené obrázky.

Tato témata byla pro děti zajímavá, samy nosily z domova různé knihy, obrázky a další materiály a velice rády vyprávěly, co je zaujalo a co si pamatují. Téměř všechny činnosti tohoto celku probíhaly v herně. U některých činností jsme využili i okolní přírodu. Děti získaly mnoho nových poznatků, dovedností a zkušeností, které mohou uplatnit i v průběhu dalšího vzdělávání.

Se svou činností v mateřské škole jsem spokojená, především proto, že se mi povedlo zaujmout děti a naplnit veškeré záměry a cíle, které jsem si naplánovala.

5 Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo najít co nejvíce možností, metod, nápadů a postupů, jak dětem předškolního věku přiblížit textil tak, aby začaly vnímat jeho důležitost a variabilnost v životě člověka.

Dříve, než-li jsem mohla přikročit k části praktické, musela jsem se zabývat teoriemi, které se zaměřovaly na objasnění pojmu textil, na jeho výrobu a vývoj, barvení a rozdělení textilních vláken. Na objasnění pojmu „tvořivost,“ na podporu tvořivého myšlení u dětí předškolního věku a na to, co znamená textilie v životě člověka. Myslím si, že i když je textilie všudypřítomná, tak jen málo lidí si uvědomuje její kvality, důležitost a potřebnost v životě člověka.

V mateřských školách se často objevují látky v podobě bytového textilu, ale textilních hraček už tam moc nenajdeme. Pokud nějakou hračku objevíme většinou zjistíme, že je kupovaná a esteticky nevyhovující např. růžová plyšová kočička atp. Zaměřila jsem se tedy více na estetickou podobu látkové hračky. Pro představu dětí jsem si vyrobila maňáska krtečka, který děti provázel celým tématickým celkem. Při těchto činnostech jsem se utvrdila v tom, že děti s loutkou snáze navazují kontakt a snadno a rychle se dokáží přizpůsobit právě vzniklé situaci. Maňásek krtečka se stal prostředníkem mezi učitelkou a dětmi.

V praktické části jsem se zaměřila na vysvětlení výroby tradičního textilu ze lnu, využitím pohádkového příběhu „Jak krteček ke kalhotkám přišel“ a na tvořivé využití textilií v různých činnostech a aktivitách dětí. Veškeré činnosti obsažené v tématickém celku jsou vyzkoušené s dětmi předškolního věku. Jejich postup a popis je obsažen v přípravě. Většina činností je zachycena na fotografiích umístěných v přílohách.

Během psaní této práce jsem dospěla k názoru, že textil a výrobky z něho jsou pro děti nepostradatelným materiálem.

Věřím, že tato práce bude přínosná nejen pro mě, ale i pro učitelky jiných mateřských škol a pro všechny, kteří se zajímají o tvořivou textilní tvorbu.

6 Použité zdroje

PETIŠKA, E., MILER, Z. Jak krtek ke kalhotkám přišel. Praha: Albatros, 2007.

ISBN 978-80-00-01759-4

BOHANESOVÁ, B. A KOL. *Oděvní materiály*. Praha: SNTL, 1988.

BRYCHTOVÁ, M. *Pro šikovné ruce. Žďár nad Sázavou: IMC, 1995.*

BURIÁNKOVÁ, J., JAKOUBKOVÁ, V., NÁDVORNÍKOVÁ, H. a kolektiv autorů
Metodické listy pro předškolní vzdělávání 3

ČÁP, J., MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portala s.r.o., 2001. ISBN 978-80-7367-273-7.

LANIADO, N. *Jak od malička rozvíjet inteligenci dětí*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-870-8

MERLIN, V., GILLERNOVÁ, I. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-799-X.

MICHNOVÁ, K., SZOBIOVÁ, E. *Rozvoj tvořivosti a klíčových kompetencí dětí*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-323-9.

PRAŽÁKOVÁ - KUBÍŠTOVÁ, S. *Knížka plná nápadů*. České Budějovice: Dona, 1997. ISBN 80-85463-84-9.

SKARLANTOVÁ, J., VECHOVÁ, M. *Textilní výtvarné techniky*. Plzeň: Fraust, 2005. ISBN 80-7238-319-1.

SKOPOVÁ, K., VONDRUŠKOVÁ, A. *Jednoduché loutky*. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0892-2.

SLAVÍKOVÁ, V., SLAVÍK, J., ELIÁŠOVÁ, S. *Dívej se, tvoř a povídej!* Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-322-2.

STAŇKOVÁ, J., BARAN, L. *Tradiční textilní techniky*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2035-7.

ŠEBESTA, V., BURIAN, M., MYŠÍNSKÝ, O., *Oděvní materiály*. Praha: SNTL, 1976.

TICHÝ, L., TICHÁ I. *Barvy z rostlin*. Brno: Rezekvítek, 1998.

UŽDIL, J. *Čáry, klikyháky, paňáci a auta*. Praha: Portál 2002. ISBN 80-7178-599-7

Internetové zdroje

► *Wikipedie : otevřená encyklopedie* [online]. 2001 , 21.3.2009 [cit. 2008-12-03].

Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Textil>>.

► *Bejby boom : svět dětí a maminek* [online]. 2004 [cit. 2008-12-03]. Dostupný z

WWW: <<http://www.bejbyboom.cz/cti/17/fi-sanami-satky-na-noseni-miminek-pruvodni-info/>>.

► *Botanická zahrada Tábor* [online]. 2007 [cit. 2009-01-15]. Dostupný z WWW:

<<http://www.pampeliska.eu/index.php?p=barviva&site=tabor>>.

TERČOVÁ, Zuzana. *Zelená domácnost* [online]. Ekolist, 1998 [cit. 2009-01-06].

Dostupný z WWW: <<http://ekolist.cz/z980703.htm>>.

► *Český rozhlas* [online]. 2000 , 30.11.2008 [cit. 2009-01-03]. Dostupný z WWW:

<http://www.rozhlas.cz/deti/priroda/_zprava/518328>.

7 Přílohy

7.1 Přílohy k jednotlivým tématickým blokům

► přílohy k 1. tématické části: „Jak krtek poznal len.“

Maňásek krtečka

Žabka pomocnice

Maňásek krtečka z ponožky

Obrázek krtečka

Vlněné bambulky

Cvičení s vlněnou bambulkou

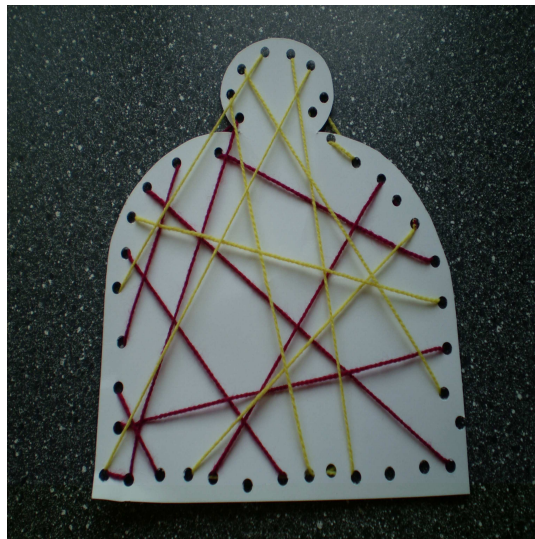

► přílohy k 2. tématické části: „Jak se ze lnu staly nitě.“

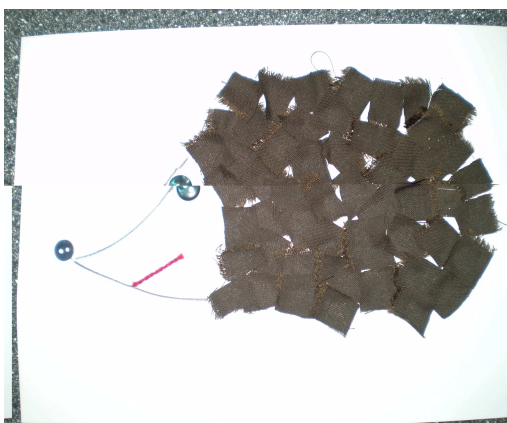
Čáp z barevných přízí

Pletená čepička pro čápa

Ježeček ježatý

Ježek z textilie

Barevné stuhy

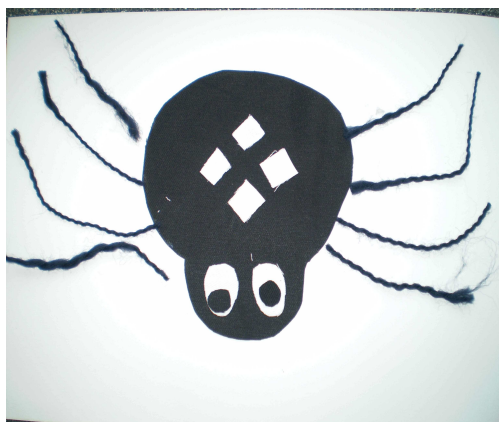

Cvičení s barevnými stuhami

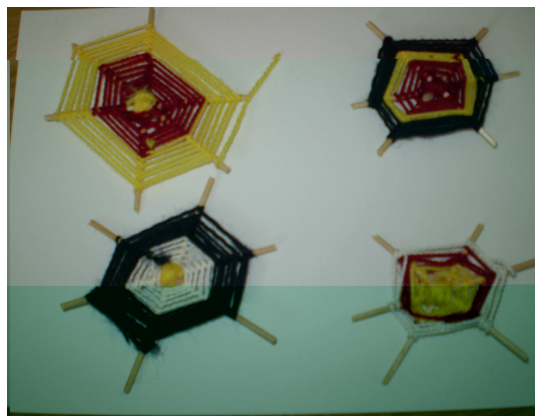

► přílohy ke 3. tématické části: „Jak se z nití stalo barevné vlákno.“

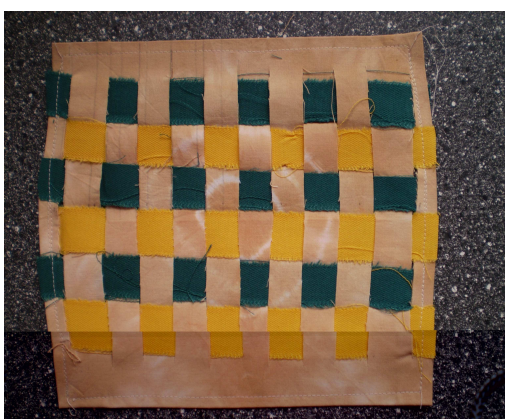
Pavouček z látky a přízí

Bavlnková pavučinka

Tkané plátýnko

Batikované obrázky

Barevné šátky

Cvičení se šátkem

► přílohy ke 4. tématické části: „Jak se z plátna staly modré kalhotky s kapsami.“

Rak a jeho klepítka

Střihy vytvořené s rakem

Textilní ptáček rákosníček

Krtek v plátěných kalhotkách

Cvičení s barevným padákem

7.2 Další způsoby využití textilu v činnostech MŠ

► Ježek z textilie

Ježka můžeme v přírodě potkat kromě zimy prakticky celý rok. Říjen a listopad je pro ježky období přípravy na přezimování. Celou zimu pak prospí a na jaře vyleze ze svého pelíšku. Aby se nám po ježcích celou zimu nestýskalo můžeme si je vyrobit.

Pomůcky: jednu polystyrénovou kouli, světle a tmavě hnědou textilií, nůžky, špejle, černý fix, nůž, pravítko, tavnou pistolí.

Postup:

1. Polystyrénovou kouli rozřízneme na polovinu (vznikne základ pro dva ježky).
2. Ze světle hnědé textilie vytvarujeme čumáček (můžeme tvarovat i šitím).
3. Vytvořený čumáček přilepíme k polystyrénové půlkouli tavnou pistolí.
4. Tmavě hnědou textilií nastříháme na čtverečky.
5. Pomocí špejle zapichujeme čtverečky do polystyrénu (vytvoříme tím ježkovi bodliny).
6. Černým fixem dokreslíme oči a čumáček a ježek je hotový.

Tip: Ježka nemusíme tvořit pouze z textilu. Na jeho výrobu můžeme použít i různé přírodniny např. šišky, bodláky, listy atp.

► *Malování na látku – Obrázek*

Pomůcky:staré bavlněné prostěradlo, barvy na textil, štětce, nůžky, karton, provázek, sešívačku.

Postup:

1. Staré bavlněné prostěradlo rozstříháme např. na čtverce, obdélníky atp.
2. Připravíme si barvy na textil.
3. Za pomoci štětce nanášíme barvu na textili.
4. Po zaschnutí barev obrázek přežehlíme a barvy tím zafixujeme.
5. Poté obrázek připevníme na tvrdý karton sešívačkou.
6. K hotovému obrázku ještě připevníme provázek na zavěšení.

Tip: Tímto způsobem můžete vytvářet nejen obrázky, ale můžeme tuto techniku použít i na ozdobení oblečení např. trička, kalhot, bot atp. Na malování můžeme použít i fixy na textil, které mají děti také velice rády.

► *Chobotnice z vlněných přízí*

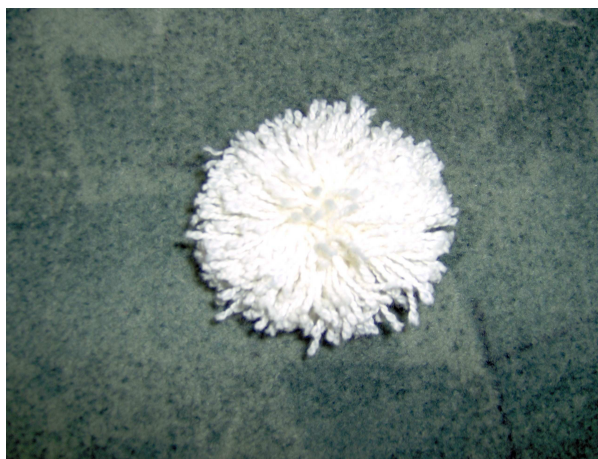
Pomůcky: zbytky vlněných přízí všech barev, vatu, nůžky, kousky látek, lepidlo nebo jehlu a nit.

Postup:

1. Vlnu nastříháme na stejně dlouhé příze, které na jednom konci převážeme tak, aby nám na konci, nebo-li na temeni, vznikl hustý střepeček.
2. Po vytvoření střepečku pod něj vložíme vatovou kuličku, přes kterou budeme rovnoměrně přetahovat vlněné příze.
3. Po zakrytí vatové kuličky nám vznikne hlavička, kterou ve spodní části převážeme tmavou vlnou a vznikne krček chobotnice.
4. Vlnu ve spodní části rozdělíme na 5 – 6 stejně silných pramenů a každý ještě dále rozdělíme na tři tenčí, ze kterých zapleteme copánek, který na konci převážeme tmavou vlnou.
5. Poté můžeme chobotničky vytvořit oči z malých knoflíčků nebo je můžeme vystříhnout z textilie a přišít nebo nalepit.

Tip: Tímto způsobem můžete vytvářet nejen chobotničky, ale můžeme z vlněných přízí vytvořit panenku či panáčka.

► *Vlněné bambulky*

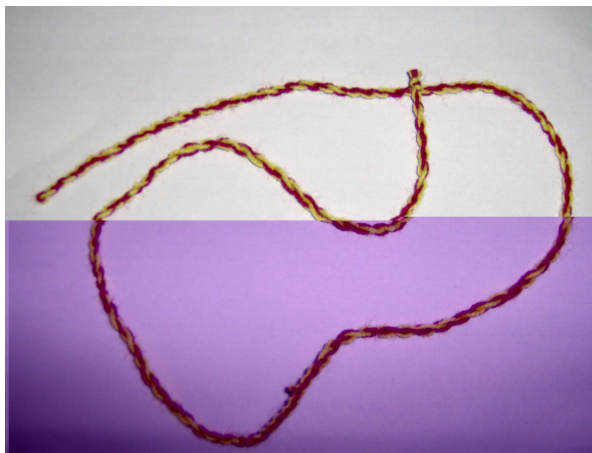
Pomůcky: dva stejně velké kroužky z kartonu, různobarevné vlny, nit, nůžky.

Postup:

1. Vystříháme si dvě stejně velká kolečka z tvrdého kartonu do kterých, vystříháme stejně velké díry.
2. Mezi dva kroužky vložíme vlněnou přízi a její konec necháme volně viset přes okraj kroužků.
3. Kroužky omotáváme hustě a pevně vlnou tak dlouho, dokud otvor nezaplníme.
4. Po omotání vlnu opatrně prostříháme kolem dokola a nití pevně stáhneme.
5. Pružky sejmeme, popřípadě rozstříháme.
6. Vzniklou bambulku můžeme ještě upravit tím, že ji přistříháme do požadovaného tvaru.

Tip: : Tímto způsobem můžete vytvářet spousty pestrobarevných bambulek, ze kterých můžeme vytvořit různá zvířátka. Pokud k sobě spojíme dvě žluté bambulky, vznikne nám krásné žluté kuřátko.

► *Ozdobné šňůrky z vlněných přízí*

Pomůcky: barevné vlněné příze, nůžky, židličku na zachycení příze.

Postup:

1. Ustříhneme si vlněnou přízi v délce dle potřeby (alespoň třikrát delší než je požadovaná délka).
2. Ustřiženou vlněnou přízi přehneme na polovinu a na volném okraji uvážeme uzlík.
3. Jeden ze dvou konců upevníme např. na nohu od židličky a druhý konec uchopíme do rukou.
4. Upevněnou a nataženou přízi poté stáčíme mezi konečky prstů.
5. Pokud je příze stočená tak, že už dál stáčet nelze, ohněte ji v polovině a nechte ji zaplést (sama se stočí) na konci udělejte uzlík a ozdobná šňůrka je hotová.

Tip: Vytvořené šňůrky můžeme použít ke cvičení a k různým hrám.

► *Panáček, panenka z textilních vláken*

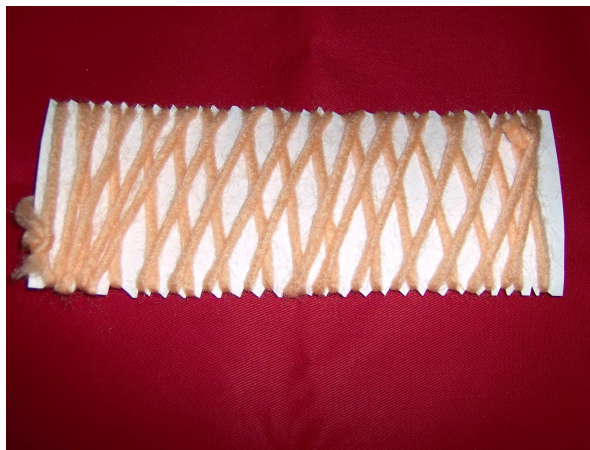
Pomůcky: barevné vlněné příze, nůžky, obdélníková destička na natáčení vláken.

Postup:

1. Obdélníkovou destičku obtáčíme vlněným vláknem.
2. V horní části převážeme stočená vlákna provázkem na uzel.
3. V horní části v jedné třetině příze převážeme a vytvoříme hlavičku.
4. Zbývající části rozdělíme na dva nebo čtyři díly podle toho, zda budeme dělat panáčka či panenku.

Tip: Postavičky z vlněných přízí můžeme použít ke hře a cvičení.

► *Práce s barevnou přízí*

Pomůcky: bílé čtvrtky s předkreslenými čtverci, nůžky, barevné nitě.

Postup:

1. Vystříhneme si předkreslené čtverce.
2. Tužkou si po obvodu čtverce nakreslíme zoubky.
3. Zoubky vystříhneme.
4. Každý si vybere barvu příze a obtáčí s ní čtverec podle pokynů učitelky.

Tip: Pokud si obtočíme obdélník, můžeme ho použít jako záložku do knihy atp.

► *Cvičení s vlněnou bambulkou*

1. Stoj mírně rozkročný, bambulku chytíme oběma rukama nad hlavou a vytahujeme se do výšky.
2. Bambulku si podáváme kolem těla z jedné ruky do druhé.
3. Bambulku držíme oběma rukama za zády a protahujeme je do dálky.
4. Bambulku držíme oběma rukama a střídavě ťukáme do jednoho k druhému kolínku.
5. Jednou rukou podáváme bambulku pod kolenem a druhou nad kolenem.
6. Stoj rozkročný a ťukneme bambulkou do jedné nohy v předklonu, vzpřím a do druhé.
7. Stoj proti sobě s kamarádem, oba drží bambulku a jdou střídavě do dřepu a zpět
8. Děti stojí a vyhazují bambulku nad hlavu a poté se jí snaží chytit.
9. Posadí se na ze,m mírně roztáhnou nohy, bambulku drží v rukách a ťukají se s ní do jednoho palce a poté do druhého.
10. Děti leží v herně na zádech, bambulku si položí na bříška a zhluboka dýchají do bříška.

► *Cvičení s barevným šátkem*

1. Stoj mírně rozkročný, šátek chytíme oběma rukama a děláme předklony, úklony, výpony, dřepy atp.
2. Šátek si položíme na zem a přeskakujeme ho snožmo nebo po jedné a druhé noze.
3. Stoj mírně rozkročný, šátek chytíme do jedné ruky a máváme sluníčku nejprve jednou a pak druhou rukou.
 - pereme šátek na valše
 - mácháme šátek jednou a druhou rukou
 - ždímáme šátek
 - vyklepáváme šátek
 - věšíme šátek na šňůru, nataženou ve středu třídy.
4. Na natažené šňůře jsou pověšené šátky
 - dítě podbíhá šňůru, bere šátek a utíká dál, šátek nad ním vlaje
 - dítě podbíhá šňůru, která je níže
 - dítě přeskakuje šňůru, která je ještě níže a šátek má v ruce.
5. Stoj mírně rozkročný, šátek vyhodí nad hlavu a snaží se ho chytnout.

► *Textilní hračky vlastní výroby*

Podsedačky „pexeso“

Velryby

Slon

Panenko z příze

Maňásek krtečka

Maňásek šaška

Ponožkový maňásek krtečka

Chobotnice z příze

► *některé textilní hračky ve sledované MŠ*

Šaškovský kapsář

Housenková houpačka

Molitanová stavebnice

